

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Diplomová práce

2012

Bc. Ilona Kořánová

Univerzita v českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav romanistiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ESKÉ MOTIVY V PRÓZÁCH ENRIQUE VILA-MATASE

Vedoucí práce: PhDr. Josef Prokop, PhD.

Autor práce: Bc. Ilona Kořánová

Studijní program: N7310 Filologie

Studijní obor: TMČeský jazyk

2012

Prohlášení

Prohláuji, že svoji diplomovou práci na téma: české motivy v prózách Enrique Vila-Matase jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohláuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných filozofickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky kolektivu a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

české Budějovice dne 23. července 2012

Podpis.....

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Pod kování

Tímto bych chtěla podkovat vedoucímu diplomové práce PhDr. Josefu Prokopovi, Ph.D.

Dále děkuji prof. PhDr. Jitce Radimské, Dr., za její cenné rady v oblasti doporučené literatury, metodologie a také za její následné vedení a pomoc při korektuře diplomové práce.

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Tato diplomová práce se v ní je tématice českých motivů v díle –pan Iského spisovatele Enrique Vila-Matase. Seznamuje tená e se –pan Iským spisovatelem Enrique Vila-Matasem, utvá í p ehled celého jeho díla a na základ t chto podklad utvá í p ehled stylu tohoto autora. Dále navazuje rozborem mořných českých motiv objevujících se v jeho dílech. Motivy jsou rozebírány jednotliv a zvlá–tní d raz je kladen na motiv Franze Kafky, Gustava Meyrinka, Prahy a také postavy z díla Franze Kafka ó *Odradka*. Na záv r, práce shrnuje tato bádání a poskytuje ucelený pohled na tematiku českých motivů . Motiv , které do této doby je–t podobným zp sobem zpracovány nebyly.

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

This diploma thesis deals with the subject of Czech motives in the works of Enrique Vila-Matas, the famous Spanish writer.

At the beginning, this work introduces the author to his readers and it also presents all his life's work. The style of the author is defined on the grounds of this information. The thesis follows with the analysis of possible Czech motives appearing in his books. The motives are analysed individually and there is great emphasis put on the motive of Franz Kafka, Gustav Mayerink, the city of Prague and one of the Kafka's main character *ó Odradek*.

At the end, the thesis summarises the results of the studies and provides a comprehensive view of the Czech motives subject. Those motives which haven't been studied before.

	8
1 Enrique Vila-Matas.....	10
1.1 Základní biografie a autobiografie	10
1.2 Osobní život.....	11
1.3 Dílo.....	13
1.3.1 Díla znázorňující základní motivy knih Vila-Matase	13
1.3.2 Matasovo dílo a jeho pojetí i pojetí tená em.....	17
1.3.3 Výběr děl podle kritéria souvisejícího s českými motivy	22
1.3.4 Vybraná díla, která mohou nastínit literární styl a uflívanost literárních flánr Enrique Vila-Matase	25
1.4 Shrnutí	29
2 Hypotézy pro p ípadné motivy.....	33
2.1 Franz Kafka ó stru ná biografie.....	33
2.1.1 Osobní život Franze Kafky.....	35
3 eské motivy.....	37
3.1 Kafka jako motiv, pokudé jinak	37
3.1.1 Matasovo zaujetí hlavn osobností Kafky, jakoflo lov ka, ne v tuto chvíli jako literáta	38
3.1.2 Kafka jako motiv celé Matasovy knihy.....	39
3.2 Odradek aneb Kafka jako literát a jeho dílo jako motiv u Matase	41
3.2.1 Porovnání verzí	42
3.3 P es Kafku k Praze aflk Meyrinkovi, dal-í eský motiv.....	45
3.3.1 Praha aneb Kafka zdrojem popisu Prahy	45
3.3.2 Meyrink zdrojem popisu Prahy.....	47
4 Dal-í p ípadné eské motivy	50
5 Shrnutí pouflitých eských motiv	50
Záv r.....	52
Resumen	54
Obrazové p ílohy.....	56
P ílohy	57
Chronologický seznam vy-lých děl Enrique Vila-Matase.....	57
Pouflitá literatura	61

Tématem diplomové práce jsou české motivy v prózách španělského souasného literárního autora Enrique Vila-Matase. Práce se okrajově dotýká literární vědy, filozofie a nalezneme v ní i rysy psychoanalýzy. Téma spadá jak do literární historie, tak také do současné literatury.

K napsání této práce mě přivedl fakt, že se tímto tématem souvisle nezabývá žádná česká psaná literatura. V rámci studia španělské literatury jsem se dostala ke knize *Historia abreviada de la literatura portátil*. Snáhl jsem se najít knihu také v českém překladu, ovšem nebyla k dispozici. Stejně tak tématem, kterým se kniha zabývá, tajným spolkem *Shandy*, se nezabývala žádná česká literatura. Navíc jsem v této knize objevila již první zmínky o českých motivech, což mě velmi zaujalo, a proto mě zpracování toho tématu zaujalo natolik, že se jím zabývám v této práci. Později jsem zjistila, že ve věku 35 dní Enrique Vila-Matase byla dokonce předložen pouze kniha *Bartleby a spol.*¹

Cílem práce je nastínit pohled a přehled díla Enrique Vila-Matase. Měla by také ukázat celkový koncept spisovatele, společné rysy věku jeho díla a poté se zaměřit na některá konkrétní díla. Ve vybraných dílech najít české motivy a následně je také blíže specifikovat, popřípadě nalézt důvody, které autora k výběru těchto motivů vedly. Dále zjistit, zda motivy, které autor uvádí, jsou reálné, respektive, zda se shodují se skutečností a realitou, zda na sebe navazují, či se dokonce prolínají. Vzhledem k tomu, že jsem jako nejsilnější motiv, který Matas ve svém díle použil, objevila Franze Kafku, je nutné zjistit, proč si španělský spisovatel vybral právě město pražského filozofa v Praze. Otázka také je, zda Kafku vůbec lze považovat za český motiv a pokud ano, rozebrat jej.

Abych mohla provést již zmíněný rozbor, přiklonila jsem se k metodě srovnávací, a to ke konkrétnímu srovnání obou autorů a najít mezi nimi, co je spojuje, co je naopak zcela odlišuje a uvést to na pozadí života a díla autorů. Zcela záměrně dokonce uvádím také životopisy obou autorů, a se mě na první pohled zdá, že obecně známá fakta o Franzi Kafkovi není důležitá uvést. Já se však domnívám, že je důležité uvést životopis i osobní život Franze Kafky, a to z toho důvodu, že lze hledat podobnosti mezi oběma autory, díky čemuž lze poté také vysvětlit okolnosti výběru českých motivů.

¹ Přílohová část na konci práce obsahuje výběr díla Enrique Vila-Matase..

hází z literární teorie 19. století, tedy ře dílo je zcela
ly se prolíná, n kdy je zcela totofnné s jeho životem i
velmi podobné, jindy z n j zcela vyplývá, n kdy se dokonce literární dílo stává
p edlouhou jak autor v život žít. A z tohoto d vodou se pom rn hluboce zabývám životy
obou autor a v nich hledám práv ony spojitosti. Tyto poznatky získané srovnáním
obou autor chci poté uplatnit p i rozboru díla Enrique Vila-Matase a následném
hledání dal-ích eských motiv .

Zvolená metodologie je inspirována knihou od Roberta Calassa nazvanou *K.*², která
se pro m stala d lefitým zdrojem p i rozboru a zpracování eských motiv . V p ípad
této zvolené metodologie je podobnost s rozebíranými díly Franze Kafky jen náhodná,
spí-e neř to, se metoda této práce má drřet stylu metody, kterou zvolil práv Roberto
Calasso. Calasso pracuje s textem tak, ře uvádí úryvky z Kafkových knih a na základ
t chto úryvk d lá rozbor a záv ry. Calasso pí-e spí-e úvahov , tedy esejisticky a
rozebírá konkrétní situace, konkrétní úryvky, z nichř poté utvá í ucelený p ehled, který
on p ímo kriticky hodnotí. Moř snahou je postupovat alespo podobným zp sobem.
Tuto metodu aplikuji p evářn na hlavní ást této práce, tedy vyhledání a následný
rozbor eských motiv . Jako výsledek tohoto rozboru, bych cht la najít co nejvíce
eských motiv a také bych ráda nastínila mofnné hypotézy, pro se tyto dané motivy
objevily v Matasových dílech.

Zám rem práce tedy má být nastín ní eských motiv v dílech -pan lského autora.
Toto téma totiř do této chvíle zpracováno nebylo, pakliře ano, není dostupné -řroké
ve ejnosti (vycházím z poznatku, ře nebyla sekundární literatura dostupná
v nav-tívených -pan lských ani eských bibliotékách). Proto jsem byla nucena vycházet
z primární literatury, jelikoř zdroje sekundární literatury jsou velice omezené. Jak jsem
jiř uvedla, jedná se o stále řijícího autora, který je-t nebyl p edm tem zkoumání a
bádání. Sama sebe nemohu považovat za literární autoritu, ale z d vodou nedostatku
sekundární literatury mi nezbylo, neř n které teze i záv ry, které v práci uvádím,
prezentovat práv subjektivn .

Pro d sledné zachování autenti nosti, uvádím citace Enrique Vila-Matase v
originále ve -pan lském jazyce a doslovn je nep ekládám. Mohlo by dojít k naru-ení
obsahového sd lení a vyústilo by k subjektivnímu zabarvení p edkládaných informací.

² CALASSO, Roberto. *K.* 1. vyd. Praha: Slovart, 2008.

entují, nikoliv p ekládám. Pokud je citace dohledatelná
ej uvedu.

1 Enrique Vila-Matas

1.1 Základní biografie a autobiografie

Spisovatel Enrique Vila-Matas se narodil 31. března 1948 v Barceloně. Jedná se o dosud flujícího autora, který patří mezi významné a známé španělské autory současnosti. Vystudoval právo a filozofii. Narodil se do doby relativního klidu (10 let po skončení občanské války) a prožil období ekonomického růstu Španělska od druhé poloviny padesátých let. Podle všech okolností, které budou následovat, zřejmě vnímal byrokraticko-policejní šikanu celé společnosti, jelikož v roce 1968 kvůli frankistickému režimu dobrovolně odešel do Paříže. Nalezl sílu k emigraci do Francie a zde se v noval literatuře oblihl méně spolehlivě, kterou však on považoval za svobodnou a naplňující. V téže době se stal redaktorem v kinematografickém časopisu *Fotogramas*, dále spolupracoval na kulturních stránkách *Vanguardia* a byl součástí redakční rady *Trafalgar Square*. Působil také jako filmový kritik a psal recenze pro časopisy *Boccaccio* a *Destino*.

Informace uvedené výše jsou informace uváděné například na přebalu knihy *Historia abreviada de la literatura portátil*, verze, která vyšla roku 1985, ve španělském nakladatelství ANAGRAMA a byla jeho první edicí. Nebo jako další zdroj pro získání údajů používám španělské nakladatelství ANAGRAMA, které jeho knihy vydává.³

Za svá díla dostal několik ocenění, mezi jinými patří *Premio Ciudad de Barcelona* z roku 2001 za knihu *El viaje vertical*. Bylo mu uděleno i ocenění za nejlepší zahraniční knihu vydanou ve Francii, mezi dalšími pak *Premio Nacional de la crítica* z roku 2002 za knihu *El Mal de Montano*. Za zmínku zcela určitě stojí také ocenění, kterého dosáhl v roce 2006, *Premio Internacional Ennio Flaiano* a *Premio de la Real Academia Española*. Dále pak *Premio Elsa Morante* z roku 2007. V roce 2010 ocenění za jeho celoživotní dílo *Premio Lleo*. V únoru roku 2011 byla novela *Dublinesca* a jeho celoživotní dílo vyznamenáno v Itálii - *Premio Bottari Lattes grinzane*.

³ Na webu Editorial Anagrama najdeme stránku v novanou *Enrique Vila-Matasovi* [online]. 2012, [cit. 2012-01-21]. Dostupné z: <http://www.anagrama-ed.es/autor/1091>.

napsal více než 35 novel a jeho díla byla přeložena do
dosud protože se jedná o autora říjícího a ani on ani
jeho kritici nepovažují dílo za ukončené.

1.2 Osobní život

V osobním, reálném životě si autor své soukromí a přehnaně stěží. Na otázky, které mu jsou pokládány, odpovídá, ale nerozlišuje mezi realitou a fikcí. Takže v jeho odpovědích o soukromém životě se mnohdy fikce mísí s realitou a to zcela bez zjevných hranic. Je nutné tedy informace získané přímo z úst autora v literatuře sekundárně považovat spíše za nejisté. Stejně tak jako ve Vila-Matasově životě, se realita mísí s fikcí, v následujících odstavcích se budeme moci přesvědčit, že je tomu tak i u jeho literatury. Jako příklad může být brána takzvaná *Autobiografía caprichosa*, kterou napsal na žádost organizátorů *Hay festival* v Cartagena de las Indias, v Kolumbii, který se konal 26. - 29. ledna roku 2006. Tato autobiografie byla později uvedena v knize *Vila-Matas portátil: Un escritor ante la crítica*. O svém narození se Vila-Matas vyjadřuje takto: *„Nací en Barcelona, España, el último día del mes de marzo 1948. Nueve días después, el asesinato de Jorge Eliécer Gaitán disparó el Bogotazo en Colombia. Fue el primer acontecimiento político importante después de mi llegada al mundo. (...)”*⁴

Pozoruhodné je, že svoji autobiografii začíná v souvislosti s historickými událostmi a vytváří zdánlivě malicherné spojitosti. Po přechodu zaátku autobiografie je nad míru jasné, že se o autorovi dozvíme buď z kreslenou fikci, či nepochybně pravdu a dokonce nic reálného. V následujících řádcích se Vila-Matasovi může podařit vyvolat v čtenáři pocit, že se o něm dozví přeci jen nějaké další životopisné údaje. *„Nací en Barcelona, en la calle de Lauria 114, en una casa frente al cine Metropol. A mis cinco años la familia se trasladó al 343 de la calle Rosellón, junto al Paseo de San Juan. EN 1968 entré como redactor en la revista de cine Fotogramas. Y en 1973 publiqué mi primer libro. El año siguiente, me instalé en París, donde viví dos años y escribí mi segunda novelita, La esesina ilustrada (sobre esa época giraría más tarde mi libro autobiográfico París no se acaba nunca, publicado en Barcelona en 2003)...”*⁵

⁴ ZUBIETA HEREDIA, Margarita. *Vila-Matas portátil: Un escritor ante la crítica*. 1. vyd. Barcelona: Candaya, 2007, s. 15.

ora korespondují s údaji uvedenými výše a tená má
řivot v následujících ádcích dozví více. Ale to by
nebyl Enrique Vila-Matas, aby tená e op t n ím nep ekvapil. V t-ina informací se
totifl týká p evářfn jeho knih a jeho stylu psaní a tak jeho řivot osobní op t z stává
v pozadí. Tém z řládného citátu nelze získat řládné autobiografické údaje, které
bychom mohli považovat za reálné a nosné. Na druhou stranu lze z citát áste n
vycházet p i konstruování charakteristik osobnosti Vila-Matase. Stejn tak je tomu
v následujícím citátu, z n hořl vyplývá, ře Matas rád cestuje, a to na základ
p ekládanosti jeho d l. Tvrdí, ře tím, ře jsou jeho d l p ekládána do n kolika
sv tových jazyk , má pocit, ře cestuje s nimi.

*š Mi obra está traducida ó me gusta decir los nombres de todas esas lenguas y
así, de alguna forma, siento que viajo alrededor de mi cuarto ó al francés, inglés,
alemán, italiano, ruso, portugués (...), checo, (...) 26 idiomas en total. Es una situación
que imagino que tarde o temprano variará algún día. EL 27 es mi número de la
suerte.õ⁶*

O soukromí autora se z jeho autobiografie p řli- nedozvíme, na druhou stranu
nám zcela realisticky nastíní sv j styl, dovolím si řci zám r hry se tená em a také nám
stru n charakterizuje svá d l. Svá d l popisuje tak, jak je vnímá on, cofl je pro tuto
práci d leřitě, proto ře pojetí a zám ry autora se velice ásto odli-řjí od názor kritik .

P i hledání dal-řch biografických údaj o autorovi, jsem také zavřtala na
webovou stránku www.enriquevilamatas.com, kam on sám p řpívá (údajn). Jedná se o
internetové stránky, jedny z mála dostupných o autorovi. Nelze dohledat, zda je pravda,
ře sám autor do nich p řpívá, ři je to koordinátor, kdo citace pí-ě, podstatné v tuto
chvíli v-ak je, ře jsem zde objevila jeho autobiografii, která je stejn manipulativní,
jako jeho ostatní autobiografické práce. To m ře potvrdit i citát uvedený na t chto
stránkách. Z citátu vyplývá, ře nejlep-řm biografickým údajem o spisovateli, není výb r
zápletky, ři tématu knihy, ale je to práv vývoj autorova osobitého stylu. To je na t chto
webových stránkách jediný řekn me autobiografický údaj. Poté následuje pouze seznam
jeho vy-řých d l s řetnými komentá i. Pro ilustraci uvádím seznam d l Enrique Vila-
Matase chronologicky set řd ných v p řloze. Mým zám rem je uspo ádat vý et jeho d l
a zjistit mořnou vývojovou linii s p řpadným spojením p ředm tu mé práce. Sou asn se

⁵ Ibid., s. 16.

⁶ Ibid., s. 16.

aičky eských motiv . Tento vý et d l mi také sloufíl
erých bych mohla hledat eské motivy.

1.3 Dílo

Enrique Vila-Matas napsal do této chvíle 35 děl, z nichž n které jsou novely, jiné sbírky esejí, další jsou sesbírané povídky z jifl vy-lých děl a k nim p ipojené nové. Co mají společné je autor a jeho osobitý styl psaní. V následující kapitole se pokusím nikoliv chronologicky p edstavit jeho dílo, ale naopak rozd lit vybrané knihy do podkategorií. Na t chto skupinách knih se budu snaflit nastínit autorovy tv r í postupy, estetické a teoretické preference, p evaflující témata, eventuáln jeho tená skou recepci. Zám rem je vytvo it ucelený shrnující p ehled, který by m l sloufít k hlub-ímu propojení se zásadním tématem této diplomové práce, tedy eskými motivy v prázách Enrique Vila-Matase.

Jednou z možností jak jeho tvorbu kategorizovat je možnost rozdělení na romány, novely, povídky a sbírky esej . To by v-ak fládným zp sobem nep isp lo a ani to není tématem této práce, i p esto se tato kategorizace ur itým zp sobem promítne do následujícího dělení. Díla jsem rozd lila do kategorií podle motiv a jejich následného p íjetí tená em, díla propojená s eskou kulturou a s eskými motivy, a na záv r ukázky stylu Vila-Matase a uflívaných literárních flánr , které vyplývají z p ede-lých kategorizací. N která díla svými charakteristikami spadají do více podkategorií, a z tohoto d vodu se mohou objevit vícekrát, av-ak pokaflde s jinou charakteristikou pro danou kategorii.

1.3.1 *Díla znázor ující základní motivy knih Vila-Matase*

Jedním z nejzákladnějších a nejd leflit j-ích motiv , které se vyskytují ve v t-in knih, je téma mísení fikce s realitou. Základní zápletka i téma je odli-né, ale pozadí pouflívaného motivu realisti nosti v podob p edkládané fikce je tém vfldy stejné. Z mého pohledu se mu nejlépe poda ilo tená e p esv d it o skute nosti a realit , v knize *Historia abreviada de la literatura portáti* (1985). Té ale je-t p edcházela *Impostura* (1984).

Impostura je dle slov autora historie zalofená na skute ných událostech, které se opravdu staly v Itálii, ale které on p emístil do Barcelony. Tvrdí, fl zápletko je pon kud nedostate n vyufflita, prý hlavn díky jeho tehde-jí mladické nezku-enosti. Jedná se o

vykrada e hrob stane zcela neznámý a opomíjený jako stará vdova. Dále tvrdí, že obzvlášt od napsání této knihy je podle kritik jeho nejoblíben jím tématem záhada na í skute né niterné identity. Jestliže se kritici domnívají, že by autorovou skute nou zálibou byly identity lidí, pak vycházejí z toho, co je na první pohled patrné po p e tení této knihy. Sám autor toto tvrzení nevyvrací, na druhou stranu spíe ani nepotvrzuje. To je v ak jeho zám r, nikdy nic zcela nepotvrdit ani nevyvrátit a nechat tená e p emý let, a sám objeví podstatu díla. Je tomu skute n tak, že ho zajímají p eváfn identity osob, jejich p etvá ení a modelace? Po p e tení n kolika jeho d l na m p sobí stejn tak jako na kritiky, a proto se tedy p ikláním k jejich názoru. Domnívám se totiž, že se skute n musí jednat o jeho zálibu a radost pohrávat si s identitami osobností a utvá et z nich jiné osoby, jinak je pojmenovávat a zasazovat je t eba i do jiných situací, flivot , m st, ale také do historických kontext . Tyto ekn me hrátky se tená em jsou jasnou deklarací mísení fikce a reality a jen m utvrzují v jeho zaujatosti v tomto motivu.

Historia abreviada de la literatura portátil je jedno z velmi významných d l, ve kterém se Vila-Matas zmi uje hlavn o spolku *Shandy* a popisuje literaturu *portátil*.

Do chvíle napsání knihy nebyly o *literatu e portátil* a spolku *Shandy* tém fládné zmínky nebo jen kusé informace, proto pro Matase nebyl problém pohrávat si se tená em natolik, aby mu p edkládal údajný existující spolek, jako realitu. V knize se totiž dokonce uvádí, jako st flejn pro vznik literatury *portátil*, africké obyvatelstvo sídlící u ústí eky Nil - Port Actif ó Portátil. V doslovném p ekladu *portátil* znamená p íru ní nebo kapesní, tedy bychom hovo ili o jakési kapesní literatu e. Podle Vila-Matase je to jednoduchá krátká a velmi povrchní historie literatury *portátil*, stejn tak jako špsací mobilní st lō Paula Moranda, s nímfl procestoval v luxusních vlacích celou Evropu. To v e natolik inspirovalo Marcela Duchampa, že se pokou í vnést ono *portátil* také do um ní, tedy literatury. Duchamp tedy m l v echna svá díla jako miniatury a netrvalo dlouho a tento jeho akt se stal symbolem pro spolek *Shandy*. Podle znalce je *shandy* název alkoholického opojného nápoje, ale sou asn v Yorkshirském dialektu znamená být p e astný, výmluvný a bláznivý. Tohle jsou základní znaky, díky nimfl, se *portátiles* nechávají pojmenovávat *Shandy*. Na první pohled zdánliv realistické, ve skute nosti zcela fiktivní, tak jako to Matas d lá tém v fdy.

Utajované spole enství *Shandy*, ale i novela sama o sob , mají být chápány pouze jako jakási odchylka od tématu, pobavení, zmatek afl chaos protiklad , po etilost, vymyšlená hra, jejífl smysl je práv ve h e. Matas uvádí, že tento spolek, nebo m fme

publilí eký Niger. Spolek byl jilí za 3 roky rozpu-t n
owley. Tato skute nost je dob e viditelná na konci
knihy. Podle knihy mezi hlavní p edstavitele, respektive leny pat ili Walter Benjamin,
Marcel Duchamp, Francis Picabia, Tristan Tzara, Valery Larbaud, Alberto Savinio, Rita
Malú, Georgia O'Keefe, Paul Klee, Ezra Pound, Erich von Stroheim, Blaise Cendrass,
Juan Gris, César Vallejo, Federico García Lorca, Louis-Ferdinand Céline, Man Ray,
Salvador Dalí, Francis Scott Fitzgerald, Witold Gombrowicz, Paul Morand, Max Ernst,
Ramón Gómez de la Serna. V knize je dokonce i zmínka o na-ích eských autorech jako
byl Franz Kafka, Vít zslav Nezval, Karel Teige a hlavn Gustav Meyrink. Pro vstup do
tohoto utajovaného spolku byly dv základní, ale relativn lehce splnitelné podmínky.
Dílo napsané autorem nesm lo být p íli-t flké, a ufl ve smyslu váhy nebo ítelnosti, to
proto, aby se ve-lo do malého zavazadla, kuf íku nebo bra-ny. Tímto byl spln n
pořadavek, fle se jednalo o dílo *portátil*. Druhým zásadním pořadavkem bylo být
svobodný a zcela nezávislý, doslovn být šsvobodným sexuálním strojemō. Byly i dal-í
dopl ující rysy, tolik typické pro spolek *Shandy*, jako extrémní sexualita, inovátorský
duch, nemít fládné velké zám ry do budoucna, mít ur itou míru drzosti, být ztotořn n s
dualitou, sympatizovat s erno-stvím a být p ipraven na ko ovný řlivot.

Jediné co p ed napsáním této knihy o spolku *Shandy a literatury portátil* bylo
dostupné, byly zmínky od samotných spiklenc , ov-em fládné ucelené informace. Autor
se snařil poskytnout tyto informace, ale mnohdy jsou fakta a skute nosti uvád ná
v knize zcela nereálná. Matas popisuje tento spolek výstifn , ale s notnou dávkou ironie
a metafory. Je vid t, fle kniha pat í mezi jedno z nejmilej-ích d l autora, a fle je psána
s radostí. Mohu íci, fle já jako nekritický tená jsem po prvním p e tení považovala
knihu za popis reality, av-ak jedná se skute n o vymy-lený spolek. Nutno dodat, fle
s jistým odstupem a kritickým náhledem, lze p i hlub-ím zkoumání nacházet fiktivní
osobnosti, situace a dokonce i nerealisticky popsaná m sta.

El viajero más lento (1992). První z jeho literárních esejí. Tvrdí, fle obsahuje
stopy udatných in , jako nap íklad setkání s Marlonem Brandonem, nebo setkání se
Salvadorem Dalí, která vřdy vycházejí jako nepravdivá. Op t mají p sobit jako
skute ná, mají p esvd it tená e o realit , ale p i blif-ím zkoumání jsou op t
vykonstruovaná Matasem. Jeho záliba v prolínání fikce s realitou je o ividná. Sám Vila-
Matas se tím nikdy netají.

Ráda bych uvedla je-t jedno dílo, na kterém se mi zdá, fle se motiv prolínání
fikce s realitou lze zaznamenat výstifn - *Dietario Voluble (2008)*. Podle samotného

em text napsaných za poslední tři roky. Autor totiž je o další tak, aby vytvořil nový celek. Dokonce právě tato kniha má podobit jako deník, který víc než kdy jindy zcela smazává hranice mezi fikcí, esejí a flivotopisem.

Paris no se acaba nunca (2003). Kniha, která měla by být ironickou vzpomínkou na dva roky autorova flivota v Paříži. Zálibu v mísení fikce s realitou prozrazuje i následujícím citátem, kde se zmíní uje o svém prvotním záměru. Chtěl nejprve uvést svoji autobiografii, avšak tím, že kniha měla být novela o flivot, se z ní stala neskutečná fikce, kde lze hledat reálné autobiografické prvky. Následující citát tuto myšlenku jen podtrhuje. *šAparentemente, la revisión irónica de los dos años de mi juventud que pasé en París tratando de repetir la experiencia de vida bohemia y literaria del Hemingway de París era una fiesta. En realidad, un intento de darles a mis lectores alguna noticia verdadera sobre mí. Pero todo esto disfrazado bajo la idea de que el libro es un fragmento de la novela de mi vida en el que todo es verdad porque todo está inventado, pues a fin de cuentas un relato autobiográfico es una ficción entre muchas posibles.*⁷

O Matasově pobytu v Paříži, tedy o době strávené tam, mále naznačít tato kniha, která je zřejmě inspirována Hemingwayovou knihou *Pohyblivý svátek*, avšak sám autor vyvrací, že by to mohla být skutečnost. Opět si hraje s fikcí a realitou a prolíná je.

Domnívám se, že Matas byl Paříží okouzlen a z tohoto důvodu se natolik inspiroval poslední částí Hemingwayovy knihy, že napsal knihu svoji. Záměrem knihy je na rozdíl od Hemingwaye, který popisoval radost ze flivota v Paříži, popsat okouzlenost mladíka, který se rozhodl odcestovat do Paříže nikoliv, aby triumfoval, nýbrž aby utekl z Barcelony a pěstí. Zde lze předpokládat, že je možné vidět spojitost s flivotem samotného Matase, který také šutekl, aby mohl volně psát. Prolínání autobiografických prvků je více než jasné. Zdá se, že autor vychází tentokrát z vlastního flivota, který používá jako předlohu pro napsání tohoto románu. Je v podstatě nemožné porovnat autorův flivot s dílem, ale ze základních informací, které o něm máme, tedy, že flil v Barceloně a poté se odstěhoval do Paříže, aby tam mohl volně psát, můžeme soudit, že i další námety v knize se úzce dotýkají jeho osobního flivota.

⁷ Cituji ze stránek www.enriquevilamatas.com. Pravděpodobně Vila-Matas není vlastníkem stránek, ale údajně citace uváděné tam, jsou jeho vlastní. *Enrique Vila-Matas. Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.htm>.

o hovo í Matas o zku-enosti bohémské a literární.
studentských bou í jara 1968 v Pa ífi, je pouhou

domn nkou. Rozhodn ale na n j nemohly být bez vlivu.

Je nutné konstatovat, že Matas má v-e vřdy p esn promy-lené, ve výkladu ned lá chyby, a tak p edkládá fikci ásto p esv d iv , a ta pak p sobí jako faktografie. Samoz ejm to, jaké dílo bude, ovliv uje sám autor, respektive, to jaké by m lo být. V tomto p ípad by m lo p sobit realisticky, a se jedná o fikci. Stále v-ak hraje velkou roli tená . Na n m záleří, jaké dílo ve skute nosti bude, jak bude tená em chápáno a p íjato, a zda se ztotořní s názorem autorovým, i bude mít na dílo zcela odli-ný pohled. Z tohoto d vodu se domnívám, že recepce tená em je velmi d leřitá, a v následujícím odstavci se jí také budu v novat.

1.3.2 Matasovo dílo a jeho p íjetí i pojetí tená em

Jak bylo jifl e eno, na po átku stojí vřdy spisovatel a jeho spisovatelský zám r, motiv, zápletka, postavy, d j i prost edí. Poté v-ak p ichází na scénu tená , který má hlavní úlohu jako p íjemce. Na n m záleří, zda autora p íjme, jak ho p íjme, ov-em je také rozhodující jakým zp sobem si vyloří dané dílo. Zda bude mít stejné pojetí jako sám autor i nikoliv.

Vila-Matas o svých dílech opravdu hluboce p emý-ří, a a se n kdy na první pohled m že jeho styl zdát nesrozumitelný, i snad dokonce beze smyslu ař chaotický, v-e v jeho knihách má ur itý zám r, který je velice hluboký a má vřdy pevné a uchopitelné ko eny. Teprve jejich nalezením tená odhalí zám r autora. To, co konkrétn -pan lskému tená skému publiku a kritik m p ípadá beze smyslu, se nap íklad u argentinského i francouzského stalo nejlep-í a nejp ekládan j-ím dílem. Vnímání i p íjetí autorova díla je tedy interakcí mezi autorovým zám rem promítnutým do díla a tená ovou osobností, jeho zku-enostmi a schopností tento zám r nalézt a následn se s ním ztotořnit nebo ho naopak odmítnout.

Po vydání *Una casa para siempre* je to snad poprvé co Vila-Matas zapochyboval, zda ud lal dobre s napsáním této knihy, respektive s jejím vydáním. Najednou zapochyboval nad kone nou strukturou, kterou kniha m la a strukturou p vodn plánovanou. Rozhodn ho také znepokojili dva -pan l-tí kritici (neuvádí je).

a být ani publikována. O n kolik m síc pozd ji byla
aná kniha, uznána za jednu z nejlepších p elofených

knih ve Francii. Vila-Matas to považoval za akt podpory a jisté zadostiu in ní: *šEso me
decidió a aplicarme a mí mismo la ley de extranjería y dejé de ser un escritor
español.*⁸

A na základ t chto událostí si vymyslel sv j zákon cizinctví, a p estal se cítit
jako –pan lský spisovatel. Jestliffe ho –pan lské publikum nedoce uje, pak se necítí být
–pan lským spisovatelem. Je pravdou, fle Enrique Vila-Matas byl skute n zpo átku
uznáván více v cizin nefli v domovském Tpan lsku. Obzvlá-t oblíbený byl v Latinské
Americe. Tato situace trvala pom rn dlouho, protofle jak ufl se zmi uje Margarita
Heredia ve své knize *Vila -Matas Portátil. Un escritor ante la crítica*, zpo átku nebyl
ve Tpan lsku tolik uznáván ani znám jako v zahrani í. Ov-em, p iblifn do roku 1994
nebyl znám ani širokému publiku v Latinské Americe. Znám byl spí-e jen v odborných
kruzích, kde ale byl jifl ten literárními odborníky a studován kritiky. *šEn 1994
preparaba una tesis de licenciatura sobre Vila-Matas para la Universidad Nacional
Autónoma de México. Para entonces, el escritor catalán ya había sido leído con fortuna
por autores como Álvaro Mutis, Augusto Monterroso y Sergio Pitol, y los jóvenes
críticos comenzaban a verlo como un significativo renovador de la literatura espa ola.
Se trataba, pues de un autor de prestigio pero aún minoritario, desconocido del gran
público.*⁹

Autorka v té dob hledala Matasovy knihy v Národní univerzitní knihovn
v Mexiku, ov-em zjistila, fle jich nebylo p íli-k dispozici. Toho samého roku nav-tívila
Madrid a knihovnu Universidad Complutense de Madrid. Jaké v-ak bylo její zd –ení,
kdyfl zjistila, jakoby Matas v podstat neexistoval, neobjevila ani jedinou knihu. *šEn
cierta forma, se trataba de un autor con un recorrido crítico más amplio en América
latina que en su país.*¹⁰

Zatímco v Mexiku se jednalo o autora, o jehofl díle se vyu ovalo ve –kolách, ve
Tpan lsku nebyly jeho knihy k sehnání ani v knihovn hlavního m sta. Díky této

⁸ Ibid.

⁹ ZUBIETA HEREDIA, Margarita. *Vila-Matas portátil: Un escritor ante la crítica*. 1.vyd. Barcelona:
Candaya, 2007, s. 9.

¹⁰ Ibid., s. 9.

mnohem v t-í p ehled, jelikofi ut ídila a sesbírala , a vydala je roku 2007 knižn .

Recuerdos inventados (1994). P vodn se m lo jednat o sbírku p íb h , které autor sesbíral pobytém ve Venezuele a v Peru, a které m l vydat ve venezuelském nakladatelství. Nakonec v-ak nedo-lo k dohod s venezuelským nakladatelem, av-ak barcelonské nakladatelství Anagrama bylo nad-ené, a proto nakonec kniha vy-la. Kniha shromafl uje r zné povídky z r zných p ede-lých knih a k tomu je-t dal-í, které nebyly publikovány p edtím. Autor vyjád il své p ekvapení s po tem tená , kte í knihy etli.š *Fue la primera vez que tuve la sensación de que era leído por más gente de la que pensaba. Recuerdos inventados lleva como subtítulo Primera antología personal, y eso siempre me recuerda que ya empieza a ser hora de que ponga en marcha una segunda antología personal del mismo estilo.*¹¹

Op t si autor dává záleffet na stylu svého psaní, který se snaflí neustále vylep-ovat a i pozm-ovat. Po vydání knihy, ov-em zjistil, flé velké mnofství tená je d kazem, flé jeho styl psaní je pro n zajímavý, a tedy by bylo vhodné v n m pokračovat.

Para acabar con los números redondos (1997). Vyuffliji mořnosti citovat autora, který jasn dává najevo, flé je t eba oslavovat dobré sou asné spisovatele nyní, dokud je-t flíjí. Není t eba slavit pr m rné autory jen proto, flé jsou jifl po smrti. Zbyte n tak zabírají místo dobrým sou asným spisovatel m. Domnívám se, flé zde naráflí na fakt, flé ve Třpan lsku nebyl tak uznávaný jako jinde po sv t . Vila-Matas je kontroverzní autor a jeho styl je neobvyklý, bohufel z ejm práv ona neobvyklost je p íli-novátorská a mořná práv proto ne tak oce-ována. Na druhé stran se zdá, flé Vila-Matas je natolik silnou osobností s tak nekonformním p ístupem, flé neváhá bez p edstírané skromnosti p ipomenut i zásluhy flíjících autor .š *Contra la manía de los suplementos literarios de celebrar con cifras redondas los aniversarios de escritores que son generalmente mediocridades y que de pronto ocupan el espacio que debería estar destinado a los escritores que están vivos y enfrascados en la aventura de una obra peligrosa que no merece la atención suficiente o a los que, estando muertos, demuestran estar muy vivos al resistirse a cumplir años.*¹²

¹¹ Enrique Vila-Matas. *Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.html>.

¹² Ibid.

Popisuje, že když byl poprvé na Madeiře roku 1998, což bylo až oslepujícího. Účastnil se tam na několika konferencích o existenci Atlantidy. Vzhledem k tomu, že Enrique portugalsky neumí a tyto konference probíhaly v portugalském, rozuměl asi jen polovinu a druhou polovinu si domýšlel. Na základě této zkušenosti vytvořil svoji novou knihu. Hlavním protagonistou je jeho otec, hrdý národní Katalánc, který se na Madeiře zajímá nikoliv o Atlantidu, ale o existenci nezávislých politických hnutí na ostrově. *¿Hay mayor soledad e independencia que la del gran continente desaparecido?*¹³

Matas zakončuje polemikou, nechává své tenáky a polemizuje, nechce, aby jeho knihy byly pouze teny, ale aby tenáky nad nimi také polemizoval, byl nucen pokládat si otázky a na základě nich třeba i pochopit jeho knihy. I pro zkušeného tenáky je jeho styl poněkud komplikovaný a náročný. Podle mého názoru se jedná o autor v záměru s výše uvedeným cílem. Ovšem po bližším zkoumání a hlubším hledání v jeho dílech tenáky začíná objevovat autorovu hru se tenáky.

Y Pasavento ya no estaba (2008). Tato kniha vznikla na základě nabídky, která byla Matasovi učiněna nezávislým argentinským vydavatelstvím. Bylo mu nabídnuto vydání jeho knihy ovšem jako argentinského spisovatele. Matas samozřejmě přijal, a to nejen díky přesvědčení, že je to výborná spolupráce, ale také reagoval na kritiky ze *El Plan* lsku, kteří se o jeho knihách vyjadřovali povětšinou s despektem. Poslal tedy vybrané texty, a na jejich základě vznikla tato kniha.

Matas knihou opět potvrzuje své nadšení pro literaturu, a že jí flije. Není-li dostatečně doce ován ve *El Plan* lsku, pak se tedy rádoby promění v argentinského autora a publikuje jako argentinský spisovatel. Na toto téma také vzniklo několik polemik. Například při rozhovoru s Enrique Vila-Matasem se o něm Carolina Gómez-Montoya zmiňuje takto: *¿Se le ha llamado el escritor español más argentino, el más mexicano y el más portugués del mundo?*¹⁴ Hovoří o něm jako o nejvíce argentinském, mexickém a také portugalském spisovateli, dále pokračuje vysvětlením, že není úplně jednoduché říci o něm, že je to pouze argentinský spisovatel i portugalský. Jak z citátu vyplývá,

¹³ Ibid.

¹⁴ GÓMEZ-MONTOYA, Carolina. Enrique Vila-Matas y la rebeldía de la letra. El socialista Centroamericano: *Por la reunificación socialista de la patria centroamericana!* [online]. 2008, . 1 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://www.elsoca.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1335:enrique-vila-matas-y-la-rebeldia-de-la-letra&catid=52:critica-de-arte&Itemid=64.

ní literatury 20.století. *En realidad, Vila-Matas es la literatura occidental del siglo XX, y en ese sentido sus obras poseen, por los riesgos que toman y por las preguntas que posan, una cualidad de literatura de fines de siglo, una literatura en el intersticio de un antes y un después.*¹⁵ Stejn se k tomu staví také Rodrigo Fresán, který sv j citát zakládá na tvrzení, že nejloupe jí forma jak popsat Matase by byla nazvat ho nejvíce charakteristicky argentinským spisovatelem: *Una forma más tonta que extraña de definir a Vila-Matas sería afirmar que se trata del más argentino de los escritores españoles.*¹⁶

Dublinesca (2010), zde nám předkládá další velmi úspěšný román. Když se ho na román zeptá, odpovídá vždy zásadně podle toho, kdo konkrétně se ho na román ptá. Někdy odpovídá jako autor, který vyhrál nedávno mediální ocenění. Ovšem, když ho vyzve přítel, pak o svém díle hovoří zcela jinak. Nehovoří o ději novely, ale spíše se snaží popsat strukturu a formu díla. *Le hablo, por ejemplo, de una gravitas melancólica, un tono uniforme y sublime como el de los últimos cuartetos de Beethoven. Le hablo de un libro otoñal (hablaba Gracián del otoño de la varonil edad, cuando se vislumbran los helados horrores de Vejecia), de un estilo consumado (...)*¹⁷ *Dublinesca* je jistý druh soukromé procházky po městě, který spojuje předehnaný a bájný svět Jamese Joyce s jednoduchým a strohým Beckettovským.

Kdyby však měl hovořit o knize s někým, kdo si k němu třeba přisedl ve vlaku, pak bude vyprávění zcela odlišné a řekl by: *Trata de alguien que se aburre y quiere celebrar un funeral por el mundo (por su propio mundo también) y descubre que la ceremonia le permite tener algo que hacer. Es decir, encuentra su futuro en lo apocalíptico.*¹⁸

Enrique Vila-Matas si je jistě po několikaletém vývoji v domě, že každý o ekává jinou odpověď na svoji otázku. Proto tedy jinak odpovídá svému příteli, jinak odpoví literárnímu kritikovi a jinak bude také odpovídat tenáři, kterého zajímá pouze děj

¹⁵ Ibid.

¹⁶ZUBIETA HEREDIA, Margarita. *Vila-Matas portátil: Un escritor ante la crítica*. 1.vyd. Barcelona: Candaya, 2007, s. 150.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ *Enrique Vila-Matas . Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.htm>.

oho, fle kařde ten ske publikum p ijme jeho dílo

1.3.3 Vyb r d l podle kritéria souvisejícího s eskymi motivy

Vzhledem k tomu, fle tuto st povařuji za nejd leřit j z hlediska tématu této diplomove práce, snařila jsem se vybrat díla, kter vyrazn znázor uj motivy estv a jejich spojitost s Matasem. Neuvdm všechna díla, naopak, uvádím vybran díla, na kterých se domnívám, fle je dan tématika nejlépe patrn a nejlépe prokazateln, a také ta díla, kter mi nsledn slouřila p i mm rozboru. Na základ poznatků, ke kterm jsem p i studování literatury dospěla, uvádím následující díla: *Historia abreviada de la literatura portátil*, *Suicidios ejemplares*, *Hijos sin hijos*, *Bartleby y compa*, *Doctor Pasavento*, *En un lugar solitario*.

Historia abreviada de la literatura portátil (1985). Jedná se o novelu, kter je souasně st flejnm dílem pro nsledn rozbor. Co se ty e spojitosti s eskymi motivy, nejd leřit j motiv vyskytující se v této knize je motiv osobnosti Franze Kafky a spojitost s jeho dílem. Mezi dalmi motivy lze nalézt spojitost s eskymi autory, jako byl Nezval, Teige i Gustav Meyrink a provázanost s jeho dílem s názvem *Golem*. Souasn motiv, kter spojuje všechny jiřl zmi ovane a tm je motiv Prahy. Tento motiv je patrn na prvn pohled, jelikořl mu je v novna jedna cel kompletn kapitola, ovšem ostatní motivy je t eba hledat v jiřl zmi ovanem literárním stylu Enrique Vila-Matase, n kde na pomezí fikce a reality.

Dalm dílem, ve kterm ur itm zp sobem vidím spojitost s eskymi motivy je dílo *Suicidios ejemplares* (1991). Tato kniha zpracovv tma sebevrařd. Pro ři Vila-Matas napsal? Chtl se snad vyrovnat svm p edch dc m, kte ři studovali stejn tma? Z naich autor to byl nap řklad T. G. Masaryk.¹⁹ Jak je skute n zm r tto knihy, by mohl odpovdt snad jedin sm Vila-Matas, na druhou stranu, co z jeho odpovdi by byla fikce a co realita? Autor se k tématu stav takto: *řLo escribí para indagar cuales eran mis relaciones con la vida y con la muerte, sobre todo con esta última, puesto que desde la ventana de mi sexto piso se ofrecía fácil la posibilidad del vuelo. Recuerdo que mientras trazaba las historias de ese conjunto de relatos, teniendo en cuenta que me*

¹⁹ MASARYK, Tom-Garrigue. *Sebevrařd hromadnm jevem spole enskm modern osv ty*. 5. esk vyd. Praha: Masaryk výstav AVČR, 2002, 221 s. Spisy TGM, sv. 1.

ojes del libro que ando en aquel momento escribiendo, r mis alas y matarme.²⁰ Citátem popisuje, jakým zp sobem by bylo moflné se zabít, dále si také na této knize ujas oval jaký je jeho vztah ke smrti a k flivotu. Z mého pohledu, lze zde opravdu hledat eský motiv, a ufl jifl zmín ná spojitost s Masarykem, ale hlavn , op t se dostáváme k osobnosti a tvorbu Franze Kafky. Ten také velice ásto, a rád popisoval moflnosti, jak by se bylo moflné zabít. Vidím tedy i tuto knihu jako jednu z moflných pro hledání eských motiv .

Jako dal-í bych ráda uvedla knihu *Hijos sin Hijos* (1993). Novela, která jak Vila-Matas tvrdí, pokračuje v podobném duchu jako kniha zabývající se zp soby moflných a p íkladných sebevražd. Tentokrát jsou postavami *d ti bez d tí*. Lidé, které jejich p írozenost zcela odd luje od lidské spole nosti, a a se to zdá ostatním zvlá-tní, jejich jediným východiskem je zabývat se sami sebou. Hrdinové nemají d ti, které by bylo třeba vychovávat a o to intenzivn ji se v nují sami sob a svým problém m. Dále autor cituje pasáže z deníku Franze Kafky. Na tomto míst se objevuje, jak budeme mít moflnost vid t pozd ji asi nejsiln j-í z eských motiv ó Franz Kafka. Z tohoto d vodů je kniha st flejní p í následujícím rozboru.

Jako dal-í knihu mezi t mi, které shledávám jako znázor ující e-ství í ty, které mají n jakou spojitost s eským motivem, shledávám *Bartleby y Compañía* (2000). Jediná kniha, která byla p elofena do eského jazyka²¹. Autor tvrdí, fle si v t-ina kritik myslí, fle pí-e o spisovatelích, kte í p estali psát. Vyvrací to, pí-e prý o osobách, které flíjí, ale pozd ji p estanou flít sv j flivot. V knize jako takové se eské motivy v podstat najít nedají, ale já ji shledávám jako jistý druh eského motivu v tom, fle jako jediná byla p elofena do eského jazyka.

Doctor Pasavento (2005), kniha, popisuje -pan lského vyprav e, který studuje historii subjektivity. Setká se s tím, fle kdyfl chce v Seville nastoupit do taxi, p edb hne ho cizí neznámý. P í této události se rozhodne situace vyufflít a nedostaví se na sjednané místo do Cartujy, kde se má zú astnit jakési slavnostní události. Zmizí v Seville a je rozhodnut, fle minimáln 11 dní o n m nesmí nikdo nic v d t. Chce tím napodobit Agathu Christie, která ve své době byla hledána více nefl polovinou sv ta. Doufá, fle v jeho p ípad tomu bude také tak. Jenfle velice brzy za ne pochybovat, fle by v bec

²⁰ Enrique Vila-Matas. *Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.html>.

²¹ VILA-MATAS, Enrique. *Bartleby a spol.* 1. vyd. Praha: Garamond, 2006.

...e. Tím za iná út k spisovatele. Autor dokonce zmizení jedince a o snaze tohoto jedince se znovu objevit. Ve skutečnosti si prý v-ichni o této knize myslí, že hovoří o zmizení a o samot . Podle autora je to o obtížnosti být nikdo. V tuto chvíli v-ak není ani tolik d-lefitá zápletky knihy jako fakt, že se Matas op-t inspiroval v Kafkovi a ve svém citátu jej také uvádí. *š í Admiro de este escritor suizo óprecedente obvio de Kafkaó la extrema repugnancia que le producía todo tipo de poder y su temprana renuncia a toda esperanza de éxito, de grandeza. Admiro de él también su extraña decisión de querer ser como todo el mundo, cuando en realidad no podía ser igual a nadie, porque no deseaba ser nadie, y eso era algo que sin duda le dificultaba aún más querer ser como todo el mundo. Admiro y envidio esa caligrafía suya que, en el último período de su actividad literaria (cuando se volcó en esos textos de letra minúscula conocidos como microgramas), se fue haciendo cada vez más pequeña hasta llevarlo a sustituir el trazo de la pluma por el del lápiz, porque sentía que éste se encontraba más cerca de la desaparición, del eclipse. Admiro y envidio su lento pero firme deslizamiento hacia el silencio.*²² A koliv popisuje v-ýcarského spisovatele, kterého obdivuje za to, jaký byl, a snažil se být, Kafku op-t zmi-uje a já se domnívám podle poznatk , které jsem o Kafkovi získala, že Matas je Kafkou siln-ovlivn-n. Lze hledat podobnosti jak u Kafky, tak u hlavní postavy, kterou Matas popisuje ve svém díle. Nap-íklad snažit se flít stejn-jako okolí, ale uvnit- cítit, že do n-j nedokáflu zapadnout. Cítit se jako nikdo, práv-proto, že si p-ěji být nikdo. To jsou velice-asté motivy, které o Kafkovi lze vy-íst z jeho deník-a korespondence. Citát m-jen p-esp-d-il, že Kafka je jeho velmi oblíbeným autorem. Nejen to, je vid-t, že obdivuje také styl psaní a dokonce i styl flivota, jistá podobnost s flivotem Matase je zcela o-ividná.

Dal-ím vybraným dílem je *En un lugar solitario (2011)*. Jedná se o edici, která shromáfl-uje p-t prvních publikovaných knih. Jednou z nejd-lefit-j-ích-ástí je rozsáhlý prolog, ve kterém autor popisuje nedorozum-ní pop-ípad-podivuhodné situace, které ho obklopovaly zpo-átku psaní. *š Puede decirse que fue un tanto osado adentrarme en el terreno de la narración pura. Hay un malentendido, y éste será nuestra pérdida, creo que decía Kafka. La frase ilustra bien mi recorrido literario, mi autobiografía de tantos años de equívoco. También creo que dijo que donde hay un*

²² Enrique Vila-Matas. *Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-32]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.html>.

ble. *Hacia eso vamos.*²³ Autor op t cituje Kafku a my-lenku, fle pokud je autor nesprávn pochopen, pak dojde k devastaci jak díla, tak celého literárního sv ta. Tento citát Matas považoval za st flejní my-lenku pro napsání prologu této knihy a pro její vysv tlení.

1.3.4 Vybraná díla, která mohou nastínit literární styl a uřvanost literárních flánr Enrique Vila-Matase

Matas v styl je charakteristický tím, fle si autor absolutn libuje v tzv. *autofikci*. Pohrává si se skute ným zám rem a obaluje ho do hávu pot eb tená e, ímfl ztrácí skute nou špravdivou výpov dní hodnotu. Dalo by se tak hovo it o tzv. *autoficción*. Jak by se tento flánr dal charakterizovat?

Podle internetového zdroje *autoficción.es* je autofikce subjektivní vyjád ení, které má psanou formu. V autofikci je velice d leflitá sloflka šJá. U autofikce autor jakoby prop j uje své jméno, tak aby znásobil dojem fikce. V tomto p ípad má jít o to, fle autor jakoby p edkládá n jakou reálnou svoji zku-enost, i záflitek, ale sou asn zd raz uje, fle jeho kniha není nic víc neflli novela, a fle se nejedná o autobiografii. S touto formou pojetí autofikce se ztotořl uji a považují ji za v cnou p i hledání spojitostí s autofikcí, kterou pí-e Enrique Vila-Matas.

Jestlifle takto má vypadat autofikce, nastává otázka, zda v minulosti jifl mnoho autor nepouřlíválo tento styl psaní? Co t eba jifl samotný Cervantes ve svém Quijotovi? M fle se to tak zdát, ale d vodem pro ne, je fakt, fle ne zcela p esn , tak aby odpovídala v-em normám autofikce. Pokud k vysv tlení pouřliji citaci ze serveru o autofikci, pak se k definici staví takto *šAquí proponemos que la autoficción es una forma de discurso ficticio que narra historias auténticas aunque tal vez no verídicas. Es decir, una ficción basada en hechos reales en la que el autor no duda en involucrar hasta su nombre propio para proponer un pacto de lectura que imite los principios del pacto autobiográfico al mismo tiempo que los subvierte.*²⁴ Autofikce je tedy jistý druh diskursu, který popisuje skute né zápletky, které ne vřdy jsou pravdivé. Jedná se o fikci, která má své ko eny v reálných ínech, kde autor mnohdy pouřlívá i své jméno, a

²³ Ibid.

²⁴ *Autoficción: Estudios sobre una forma diferente* [online]. 2012, . 1 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://autoficción.es/?page_id=14).

dodal autobiografický dojem. V tomto případě jsem o autofikci, protože díky tomu, že je Enrique Vila-

Matas²⁵ paní, mohlo by být možné, že i on o autofikci mohl říst na tomto serveru o ní ur enému. Tato dedukce je samoz ejm íst hypotetická a nezakládá se na žádné potvrzené skute nosti, na druhou stranu není ale ani nic, co by ji m lo vyvracet. Mimo jiné se zde vyskytuje i Enrique Vila-Matas, jakožto představitel tohoto literárního flánu.

Na základ této definice je tedy jasné, že u díla šQuijote se nejedná o autofikci, ale naopak u Enrique Vila-Matase je definice v podstat výstifná. U Matase se dle uvedené citace totiž opravdu jedná o autofikci, protože ve všech jeho dílech přesně dodrfluje definici, uvádí, že se jedná o skute né události, mnohdy dokonce uvádí, že i on sám je profil, avšak na skute nosti založené nejsou. Je samoz ejm íce autor , kteří pí-í stylem autofikce jako například: Serge Dubrovsky, Carmen Martín Gaité, Javier Marías (blízký přítel Matase), Paul Auster (známý Matase), Juan José Millás, Javier Cercas a mezi nimi nesmí chyb t ani Matas. Ten se o autofikci velice rád zmí uje a také ji vysvětluje. Zároveň použijí dva různé zdroje pro možnost porovnání a eventuální odlišení. První citát vychází z knihy *Extrañas notas de laboratorio* a jedná se o krátký úryvek z kapitoly nazvané *Autoficción*:š (...)*Muchos años antes de que oyerá hablar de autoficción, recuerdo haber escrito un libro que se llamó Recuerdos inventados, donde me apropiaba de los recuerdos de otros para construirme mis recuerdos personales. Todavía hoy sigo sin saber si eso era o no autoficción. El hecho es que con el tiempo aquellos recuerdos se me han vuelto totalmente verdaderos. Lo diré más claro: son mis recuerdos.*²⁵ Podle toho, co vyplývá z citátu má Matas skute n pocit, že se ufl jedná o jeho záflitky, a že povodná fiktivní zápletka se díky napsání stala realitou, jak on sám pí-e. Je to patrné například v knize *Recuerdos Inventados*. Snadí se tená i vnuknout myšlenku, že u něj se v podstat o autofikci jífl nejedná, jelikož není žádná fikce, ale jen pravda a realita a skute né záflitky. Autor dokonce rozvíjí polemiku o tom, že na základ tvrzení Borgese se domnívá, že tento flánr započal jífl Dante, když napsal *Bofskou komedii*. Na základ rozboru, zda má Dante nějaké vymyšlené záflitky, v podstat profličky, hodn uvafluje nad tím, že byl opravdu zakladatelem on. Odráflí se také od citátu Lacana: š*La verdad tiene estructura de ficción*²⁶. A podle Matase: šY

²⁵ VILA-MATAS, Enrique. *Extrañas notas de laboratorio*. 2da ed. Venezuela: CELARG, 2007, s. 240.

²⁶š *Pravda má strukturu fikce* (příklad autorka).

perfectamente esta frase.²⁷ Druhý citát respektive y Vila-Matas Portátil. *Un escritor ante la crítica* a je vybrána z rozhovoru, který s ním ud lal Ignacio Vidal-Folch a nese název *La realidad ganará siempre al escritor*. Autor odpovídá na Vidalovu otázku co je vlastn autofikce. *š Los franceses, a partir de Philippe Lejeune, llevan mucho tiempo intentando definirla. Pero si tardan mucho más, ya lo definiré yo. Lejeune es un se or monacal, sabio que ha escrito unos estudios muy convincentes y tiene muchos seguidores, pero ... el caso es que la autoficción va por un lado en el que tú te construyes como quieres que te vean los lectores, qué quieres ser ... siempre que no caigas en eso tan pesado de escribir la vida que hubieras querido tener.*²⁸ Styl autofikce, kdy autor opravdu uvafluje tak jak p emý-lí, v podstat ví, že nepí-e pravdu, ale svým zp sobem ji proflívá a natolik se vflívá do situace, že afl sám má pocit, že se jedná o realitu, je tedy pro Matase typický. Na druhou stranu z citátu vyplývá, že Vila-Matas odsuzuje, pokud by styl autofikce byl uflíván v p ípadech, kdy by autor popisoval v podstat nenapln né touhy svého vlastního flivota.

Dal-ím uflívaným literárním sm rem by mohl být také *formalismus*, inspirace tímto flánrem je zcela patrná v díle *Dietario Voluble*. Autor se domnívá, že toto je správná kniha pro pochopení vnit ní struktury jeho d l. *š Me parece que el libro es una guía que permite percibir la arquitectura interna de mi obra. Creo que se muestra ahí, con más claridad que nunca, el modo en que vida, lectura y escritura se entretajan y cristalizan en lo que hago. Hay un diálogo directo con una pluralidad de temas, expuestos además con ese ánimo de conversar. El libro tiene una estructura de sucesivos comentarios, un esqueleto de comentario infinito. Es lo que pasa cuando uno decide comentar el mundo. O lo que es lo mismo: comentar lo que pasa cuando no pasa nada.*²⁹

Podle tohoto citátu autor sám sebe vidí jako bystrého spisovatele, který je schopen postavit d j hry na ni em. Chce a domnívá se, že to tak d lá, aby text vypovídal o n em, co je-t p edtím nebylo zmín no. Tvrdí, že pokud spisovatel chce

²⁷ VILA-MATAS, Enrique. *Extrañas notas de laboratorio*. 2da ed. Venezuela: CELARG, 2007, s. 241.

²⁸ ZUBIETA HEREDIA, Margarita. *Vila-Matas portátil: Un escritor ante la crítica*. 1.vyd. Barcelona: Candaya, 2007, s. 307.

²⁹ *Enrique Vila-Matas. Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.html>.

i vulgární, je zde důležitá složka a tou je záměr - říci
vidím jeho pokus o nepřímou kritiku autor, kteří píší
bestsellery. Protože tvrdí, že pokud je používán jazyk novely pouze pro to, aby se z ní
stal bestseller, pak je to nemravnost. Opakem je etické hledání v boji za nové formy.
Vila-Matas vysvětluje, že jeho literatura je natolik nová, že často nebývá správně
pochopena a proto možná bývá tak často kritizována. Autor povyšuje formu díla nad
jeho obsah a snad tím se tolik liší. Popisuje nám svůj osobitý styl, který jak uvádí je
tzv. *novou formou*. Vzhledem k poznatkům, které o Vila-Matasovi máme do této chvíle
nelze považovat jeho afirmaci, stylu za nic platného, lze pouze hledat podobnosti
s literárními směry charakterizovanými literárními autoritami a kritiky. Autor sám
pojmenovává svůj styl *novou formou*, ale tento jeho jak on tvrdí nový styl má
charakteristiky vycházející z literárního formalismu. Odráží se od konceptu zavedeného
po roce 1915 v Rusku a přehodnocuje se vztah mezi obsahem a formou. *ŠMísto
kategorií obsah a forma formalisté užívali termín materiál a (tvůrčí/útvárný) postup.
Jde o to, že do umleckého díla vždy vstupuje něco z vnějšku v podobě materiálu. Za
materiál (tedy surovinu ke zpracování) v tomto případě nemáme považovat třeba fakta z
běžného života, myšlenky nebo literární konvence. Tvůrčí nebo tvůrčí postup pak tento
materiál převede do umleckého díla. Z určitého obsahu nám tak vznikne určitá
(literární) forma.*³⁰ Pokud tedy přehlédneme k formalismu, pak není Matas ať natolik
inovátorský, samozřejmě jsou u něj viditelné nové prvky, ovšem jifi se nejedná zcela o
úplně *novou formu*, jak on píše.

Jeví se, že v díle *Dietario voluble* se nám autor zpovídá a otvírá se blíže tená i,
nechává ho nahlédnout do svého myšlení, když román píše, a i do důvodů pro které
román píše. A to u něj nebývá přízvykem, zde Matas ukazuje svou pracovní
metodu.

Chet Baker Piensa en su arte (2011) Jedná se o sbírku povídek od začátku
tvorby až do roku vydání. Kniha nese název po jedné dosud nepublikované povídce,
která je ve stylu tzv. *ficción crítica*. Jedná se o kritickou fikci, ale součástí je o krátký
román, který je pokračováním trilogie, kterou započala Dublinesca. Tyto příběhy mají

³⁰ TM OURA OVÁ, Alena. Vasiliteratura.cz: Literatura pro všechny. *Ruský formalismus* [online]. 2009,
. 1 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://www.vasiliteratura.cz/teorie-literatury/45-clanky/318-rusky-formalismus.html>.

ývoj ve stylu psaní a flánrový vývoj. Povídka se ztrácí
é stránce.

1.4 Shrnutí

Ufl z pouhého výtu jeho dosud napsaných knih, lze identifikovat určité prvky, které jakoby charakterizovaly celé autorovo dílo. Enrique Vila-Matas pracuje tak, fl jeho literatura se zdá být roz-t pená a ironická, hranice mezi fikcí a realitou není jasn z etelná. Jeho flivot a dílo se mnohdy prolínají a spojují. Tedy hranice mezi realitou a fikcí, jednak není ní m stanovená i ohrani ena, ale stejn tak nelze stanovit ani klí pro vymezení reality a fikce. Enrique Vila-Matas potvrzuje: *š Ninguna noticia hoy en día se acerca a la verdad.*³¹

Tak, pakliffe se fládná zpráva dne-ní doby nep iblifuje realit , pro by spisovatel m l psát své knihy zcela pravdiv , a m lo by být v-e, co popisuje p esn podle skute nosti. Tato teorie od samotného autora m zaujala a svým zp sobem s ním mohu souhlasit. Pokud se nad daným citátem zamyslím, pak kterákoliv zpráva z dne-ní doby, která je nám p edkládána, má ufl n jak zabarvený podtext. A ufl situa n nebo názorov , je vfldy subjektivn deformována osobností, která zprávu p iná-í. Pro by autor, pokud se toto d je dnes a denn kolem nás, nemohl své knihy utvá et podobn ? V tuto chvíli nám áste n objas uje d vody výb ru r zných styl a také d vody, pro se u n j nedo káme fládných p esn vymezených hranic. A to a ufl mezi fikcí i realitou, ale stejn tak i t eba mezi flánry. U Matase se totifl velice ásto stává, fl dochází ke spojování a stírání rozdíl mezi esejemi, novelami, i flurnalistickými lánky.

Dá se tedy za adit do nového typu flánru, kterému jsme se v novali jifl vý-a to tzv. Autoficción. On sám dokonce potvrzuje, fl se s tímto flánrem ztotofl uje, fl souhlasí s tím, fl pí-e tímto stylem.

³¹ PAVÓN, Héctor. Enrique Vila-Matas: *ō Ninguna noticia hoy en día se acerca a la verdad*. Ň: Revista de cultura [online]. 2010, . 1 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://weblogs.clarin.com/diariodelaferia/2010/05/08/enrique_villa_matas_ninguna_noticia_hoy_en_dia_se_acerca_a_la_verdad/.

y typu, pro a co autora vede k psaní, pop ípad zda
cý hlub-í zájem nám m fle vysv tlit jedin sám autor
v následujícím citátu. P i otázce, pro vlastn Enrique pí-e, odpovídá: *š Si bien es cierto que escribo para que me lean, con el tiempo he aprendido a completar con otras verdades mi sincera respuesta a la pregunta de por qué escribo. Ahora, cuando me hacen la inefable pregunta, explico que me hice escritor porque 1) quería ser libre, no deseaba ir a una oficina cada ma ana, 2) porque vi a Mastroianni en La noche de Antonioni; en esa película -que se estrenó en Barcelona cuando tenía yo dieciséis a os- Mastroianni era escritor y tenía una mujer (nada menos que Jeanne Moreau) estupenda: las dos cosas que yo más anhelaba ser y tener. Casarse con una Jeanne Moreau no es fácil, tampoco lo es ser realmente un escritor.õ³²* Z vý-e uvedeného citátu m fleme usuzovat, fle jedním ze zji-t ných d vod bylo nap íklad i to, fle se mu prost necht lo denn chodit do kancelá e. To se zdá být jako dobrý d vod, ov-em u autora, který se psáním od po átku velice dob e uffiví. U Matase to bylo trochu komplikovan j-í. Musel si projít nap íklad i neuznáním v rodin , nedocen ným -pan lskými tená i a kritiky. Bylo tomu tak do doby, nefl ho objevili ti, kte í ho obdivovali, a kte í mu porozum li a nacházeli smysl v jeho dílech. Vycházím z lánku, který byl publikován na portálu *advojka.cz* v roce 2005, kdy byl -pan lskému autorovi pokládány nejzn j-í otázky. Nap . :*šVe Tpan lsku jste dnes ufl kultovní spisovatel, ale stále trochu na okraji. Jak vnímáte svou excentrickou situaci ve -pan lské literatu e?õ*(redakce A2)

šMé psaní má mnohem blífl k narativní svobod a otev enosti Latinoameri an nebo St edoevropan nefl k realistické tradici -pan lských autor . Ale já mám svou excentrickou pozici rád. Vfldy jsem tíhl k tomu být mimo zavedená centra. Fascinují m periferní bulváry. V Královské akademii bych byl velmi smutný. A myslím, fle nejsem p íli- vedle, kdyfl eknu, fle nejlep-í literáti dvacátého století se zrodili daleko od hlavních kulturních center: Kafka v Praze, Pessoa v Lisabonu, Walser v Herisau, Joyce v Dublinu, Rulfo v Comale. Praha je ideální místo pro p eklad mých knih.õ³³

³² Ibid.

³³ CHARVÁTOVÁ, Aneflka. *Psaní jako absolutní pravda*. A2 [online]. 2005, .2/05 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2005/2/psani-jako-absolutni-svoboda>.

e zatím stále stojí na okraji, ale fle si svoji pozici uflívá jako podle jeho slov nejlep-í literáti dvacátého století.

Jestliffe roku 2005 stál na okraji, pak v dne-ní dob roku 2012 tomu tak jifl není? Prozatím to byl a domnívám se, fle nadále i bude autor, který bude zcela odli-ný, který totifl odli-ným být chce. Chce být pochopen, ale pouze tím tená em, který dokáfle nalézt smysl v jeho díle sám. Vybrala jsem je-t rozhovor z roku 2010, který u inila Carolina Gomez Montoya o Enrique Vila-Matasovi. Zcela zám rn uvádím láněk, který vy-el o p t let pozd ji nefli p ede-lý. A kupodivu se dostáváme k podobné otázce, zda Enriqovi nevadí, fle stojí na periferii: *š Estoy pensando en lo que dices de ocupar un lugar periférico, porque por ejemplo, podríamos pensar en un autor como Franz Kafka, y podríamos decir que se trata de un escritor periférico por escribir en la lengua del otro, y sin embargo, Kafka es ahora, para la literatura europea occidental, el centro.ö* CGM³⁴

*š Utiliza una lengua que no domina, que utiliza más para decir, para construir frases, no para conseguir un estilo, una grandeza de estilo literario. No se va por las ramas.ö*³⁵
EVM³⁶

A vzhledem k tomu, fle víme, fle Kafku obdivoval a souhlasí s poznatky Caroliny Gómez-Montoy, fle stojí stále na jakési periferii, pak se zdá, fle mu nevadí ztotofl ní s Kafkovým stylem tvorby a psáním. Naopak je pot -en, fle na periferii stojí a je *odli-ný*³⁷ od ostatních autor .

³⁴ CGM- Carolina Gomez-Montoya.

³⁵ GÓMEZ-MONTOYA, Carolina. Enrique Vila-Matas y la rebeldía de la letra. El Socialista Centroamericano: *Por la reunificación socialista por la patria centroamericana* [online]. 2008, . 1 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: http://www.elsoca.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1335:enrique-vila-matas-y-la-rebeldia-de-la-letra&catid=52:critica-de-arte&Itemid=64.

³⁶ EVM- Enrique Vila-Matas.

³⁷ Jak ufl se zmínil, nemá rád spisovatele pouflívající styl psaní bestseller , jen aby byly teny. On rad ji pí-e tak, aby byl vnit n spokojen s tím, co napsal a to i na úkor toho, fle nebude pochopen n kterými tená i.

li-uje mezi jazykovou formou a stylem psaní.

¿sé ò la prosa del sonajeroö, ¿no sé si has oído hablar de esto?ö **EVM**.

šSe refería al estilo por ejemplo, de alguien de Valladolid, como Francisco Umbral o de algún escritor castellano del estilo de Umbral, que es una prosa muy vistosa, que suena muy bien, que está muy bien escrita en castellano, pero que lo que dice es una tontería. Y que simplemente hace ruido, suena bien, pues eso la prosa del sonajero. La diferencia a una prosa más directa, más barcelonesa, catalana, de los escritores en castellano aquí, que es la que utiliza el propio Marsé, en fin es un tipo de literatura menos barroca.ö**EVM**³⁸. Na záv r se autor hodnotí sám: šEstaba pensando que a mí se me conoce más no leyéndome, si se me quiere conocer. Porque a veces quienes no me conocen, escriben, piensan y miran como un tópico que en mí se mezcla la vida con la literatura. Y entonces yo muchas veces no lo desmiento, porque es verdad que soy una persona literaria, y que me gusta contar cosas que me han pasado ligadas con la vida real pero son literarias. Pero todo esto es un tópico que se ha creado.ö**EVM**³⁹.

Podle pravidel by se m l dát tedy Enrique Vila-Matas za adit do spisovatel flánru *autoficción*. Autor v-ak nikdy p esná pravidla a v ni em neuznává, a tak na jednu stranu souhlasí, fle je neza aditelný, av-ak na druhou stranu prohla-uje, fle to tak ve skute nosti není, fle je to pouze výmysl kritik , aby byl za aditelný. Jeho styl z stává odli-ný a pro tená e mnohdy natolik, afl z ejm nepochopitelný.

³⁸ GÓMEZ-MONTOYA, Carolina. Enrique Vila-Matas y la rebeldía de la letra. El Socialista Centroamericano: *Por la reunificación socialista por la patria centroamericana* [online]. 2008, . 1 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: http://www.elsoca.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1335:enrique-vila-matas-y-la-rebeldia-de-la-letra&catid=52:critica-de-arte&Itemid=64.

³⁹ Ibid.

é motivy

P i studiu Matasova díla jsem narazila na konkrétní motivy, které zcela určitě mají souvislost s českou tematikou. Nejprve se objevující jméno v polemikách, v kritikách, v rozhovorech, ale i v knihách autora je jméno Franz Kafka. Proto se také budu jako prvnímu a základnímu motivu v novat práv Franzi Kafkovi. Pro uvádím zrovna n meckého fiida flijícího v echách, uvedu v následujících odstavcích. Je tomu, ale také práv proto, že na základ spojitosti s Prahou je n kterými –pan lskými kritiky považován za ukázkou českého národa a je tak chápán jako český motiv.

Vzhledem k tomu, že jsem získala poznatky o Enrique Vila-Matasovi takové, že se jeho dílo odráží v jeho životě respektive jeho život práv v jeho díle. Postupuji podle dnes již ne příliš uznávané metody, a to tedy porovnání života autora a odraz v jeho díle. Snadím se totiž najít spojitosti, které odpoví na otázky, proč si Matas vybral Kafku, zda pouze jako inspiraci jeho osobou, jeho literárním nadáním, nebo snad pro jeho rozkol mezi nitrem a dílem. Proto je stejně uvést i životopis Franze Kafky, tím tedy budou české motivy zcela zařinát. životopis uvádím také pro co nejjednodušší pochopení a získání co nejvíce informací pro následný rozbor. Na které body v něm uvedené, budou velice detailně v následující kapitole.

2.1 Franz Kafka o stručná biografie

Narodil se 3. července 1883 na Starém Městě Pražském. Pocházel z rodiny zámožného obchodníka Herrmanna Kafky a Julie Kafkové, rozené Löwyové. Hermann Kafka pocházel z Písecka, Franz se však narodil a vyrostl v Praze. Kromě něj se v rodině narodily jeho tři sestry – Elli, Valli a Ottla, všechny byly mladší než on a všechny zahynuly v koncentračních táborech. Dva Franzovi bratři (Georg a Heinrich) zemřeli v dětství. Franz byl tak nejstarším a zároveň jediným mužským potomkem rodiny. Mafná i proto v něm byly kladeny nadje a nároky, které nebyl schopen splnit.

Franz Kafka vystudoval na Německé univerzitě v Praze a v roce 1906 byl promován doktorem práv. V letech 1907-1922 pracoval jako úředník v pojišťovnictví, nejprve krátce v Assicurazioni Generali a poté 14 let až do července 1922 pracoval v

Projevoval se jako výkonný a skvěle kvalifikovaný stupoval po kariérním úspěchu. Vrchním tajemníkem ústavu byl dokonce jmenován v únoru 1922, kdy již byl dlouhodobě nemocen a oficiálně se uvádělo, že do funkce nastoupí po uzdravení. Od července téhož roku byl pak ze zdravotních důvodů penzionován.

Do manželství Kafka nikdy nevstoupil. Přesto je známo, že udržoval vztah s několika ženami. V letech 1912 až 1917 to byla Felice Bauerová, se kterou byl dokonce dvakrát zasnouben (1914 a 1917). Později se zasnoubil s Julií Wohryzkovou (1918-1920) Velmi intenzivně prožíval vztah s Milenou Jesenskou, která byla první překladatelkou jeho děl do češtiny. Jeho poslední družkou byla Dora Diamantová, se kterou se dokonce roku 1923, odstěhoval do Berlína.

Obvykle, se uvádí, že Kafka za svůj hlavní životní úkol považoval psaní a jen velice obtížně se spojoval s prací v úřadu. Kafka sám roku 1913 píše: *š Mé zaměstnání je mi nesnesitelné, protože odporuje mé jedině touze a mému jedinému povolání, to jest literatuře (...)*⁴⁰ Některé autoři si ale vyvíjejí jistého uspokojení, které vyjadřuje ve svých dopisech nad vykonanou prací a dosaženou pozicí.

Kdy přesně začal Kafka psát, nevíme, známe jen to, že první povídky byly publikovány roku 1908 v mnichovském Hyperionu a Brodových almanachu Arkadia. Celkem za svého života Kafka zveřejnil 13 povídek. Většinu ostatních známých děl redigoval a posmrtně vydal Kafka v příteli Max Brod, který neuposlechl Kafkaovu přikazu a později stal se nespáčil. Za svého života se Kafka, jako mnohý jiný umělec, formálního uznání nedočkal. Roku 1916 byla v Německu Fontanova cena (Theodor Fontane Preis für Kunst und Literatur) udělena Carlu Sternheimovi, který se však rozhodl předat ji Kafkovi (na které prameny uvádí, že předal jen finanční dotaci). Pro autora, který do té doby publikoval jen 9 kratších prací je to nesporný úspěch.

V roce 1917 se u Franze Kafky projeví první známky plicní tuberkulózy, se kterou pak po celých sedm let marně zápasil. Poslední léta svého života trávil většinou v zotavovacích a léčebných ústavech v Československu i v zahraničí. Ani v těchto letech úporného zápasu s nemocí nepřestal psát. V terminálním stadiu nemoci trpěl Kafka i tuberkulózou hrtanu, která mu znemožnila mluvit (s okolím si dopisoval) a i příjem potravy činila krajně obtížnou.

⁴⁰ SHARP, Daryl. *Skrytý havran: konflikt a proměna v život Franze Kafky*. Vyd. 1. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 2003, s. 36. Studie (Nakladatelství Tomáše Janečka), sv. 2.

ervna 1924 v rakouském sanatoriu v Kierlingu u
Novém fildovském h bitov v Praze.

2.1.1 Osobní život Franze Kafky

ŠFranz Kafka, byl dobrý, klidný, nenápadný, plachý laskavý, sv domitý, ob tavý, skromný, moudrý, ml enlivý lov k. Tak se alespo na jeho portrétu shoduje v t-ina t ch, kdo ho blífle znali. Jeho snahou z ejm bylo šbýt jako ostatní, nelit se, nevyd lovat se.⁴¹ Ov-em zprávy jeho p átel nejsou jediné, které hovo í o Kafkovi jako nenápadném plachém atd., jsou zde také dopisy, které zanechal sám Kafka a z nichfl nám jeho obraz plachého introverta vyplývá tém totofn s názory jeho blízkých.

V zam stnání, byl Kafka pe livý a d kladný a mezi spolupracovníky byl oblíben. Podle v t-iny studií o Kafkovi to vypadá, fle snad ani nem l nep átele. Mohlo za to jeho chování, jímfl okolí odzbrojoval a jakoby se dával celkov v-anc. Potvrzuje nám to také Emil Utitz, který flil v okolí F. Kafky. Tvrdí, fle na n m vlastn nebylo nic zvlá-tního. Úvaha Kautmana mi p ijde zcela reálná a pravdivá, kdyfl dodává: *šTo je ostatn astý p ípad dodate něho zji-t ní v-ech t ch, kte í flili v blízkosti velikých lidí v dob , kdy jejich velikost nebyla je-t známa a uznávána. Teprve uznávání a slavní velicí lidé jsou pro své okolí ve v-em v-udy zvlá-tní a nápadní.*⁴²

Kafka se narodil do doby stability, blahobytu a ekonomického rozkv tu Rakouska-Uherska. Citlivý Kafka z ejm musel vnímat p ítomnost rozvinutého byrokratického aparátu, který, a asto zesm - ován, pat il ve své dob k nejlep-ím v Evrop . Zvlá-t v eském prost edí pak byla innost toho aparátu p íjímána velmi nep ízniv . Na v ci nic nem ní ani fakt, fle sám Kafka jako pracovník poji- ovny byl do jisté míry sou ástí byrokratického aparátu a bolestn si to uv domoval. Nebyl v-ak dostate n silný, aby na-el odvahu í sílu ke zm n , kdy by se v noval jen své vyvolené literatu e.

Pozoruhodné a paradoxní je, fle Kafka, který se v celém svém díle obává tlaku ma-inerie na bezmocného jedince, není mobilizován v dob sv tové války. D vodem je pravd podobn jeho -patný zdravotní stav je-t p ed propuknutím tuberkulózy. Tak

⁴¹ KAUTMAN, František. *Svět Franze Kafky*. Vyd. 1. Praha: Torst, 1990, s. 9.

⁴² Ibid., s. 9.

l jsou masakrovány tupou, ať křivkovsky bezcitnou a
ám Kafka dále ú aduje ve své poji- ovn . V té dob
také pí-e *Proces* a kniřn vychází *Prom na*. Sám autor v roce 1915 tráví dovolenou
v Mariánských lázních s Felicií Bauerovou.

Citlivý Kafka v-ak válku neignoruje. Aktivn se zapojuje do pé e o zran né a
nemocné vojáky. Jako jeden z mála si uv domuje i pot ebu pe ovat o jejich du- evní
zdraví podlomené pobytem na front .

D leřitě je v d t, ře získal doktorát práv jifl ve svých 23 letech. Naskýtá se
otázka, pro si Kafka vybral zrovna práva, kdyřl víme, co on otev en -í il, ře rozhodn
nem l v plánu si otevírat právnickou praxi? Podle jeho p ítele Maxe Broda -el studovat
práva práv proto, ře neskýtají řládny říl, nebo skýtají spoustu ř zných říl .

Rodina byla pro Kafku od d tství d leřitým lánkem, velice svoji rodinu
miloval a dlouho by bez ní nedokázal řlít. Cituji Kautmana: *řP esto, ře Kafka z ejm od
d tství trp l despotismem svého otce, selfmademana, který se vypracoval z nuzných
pom r k solidnímu st edostavovskému postavení v obchodním sv t , nebyl schopen se
mu v ni em postavit ani pon kud ost ej-ím slovem.*⁴³ Zcela jasn je vid t řzá- ō,
kterou v sob autor musel nést, v Dopise otci. Ov-em Kafka nikdy tento dopis otci sám
nedal, vybral si svoji matku, aby ho p edala, ale ta to neu inila. Kafka si p ipadal jako
n jaký cizinec, protoře mnohdy se svými rodi i v bec nekomunikoval, a pokud ano, tak
se jednalo a pár nejnutn j-ích slov. P itom ale nikdy nena-el dost síly se od rodi
odst hovát a to ani v dob , kdy byl finan n nezávislý. Ař roku 1923 se s Dorou
Diamantovou st huje do Berlína, aby tam mohl svobodn psát. Zdá se tedy, ře Kafka
pro své okolí nebyl nijak zvlá- výrazný, ni ím nevy níval, ale souboj, který se
odehrával uvnit , musel pro n j samotného být zdrcující. Hypoteticky se dá tedy íci, ře
jako osobnost na první pohled nebyl nijak zajímavý, a zcela jist by po krátké dob
upadl v zapomn ní, ale na-t stí se po n m zachovala jeho díla, která jsou zcela odli-ná
od autora zevn j-ku, ale blíře mořlná p ipomínají jeho nitro.

Citlivý Franz Kafka od d tství t řce nesl autoritá ské p ímo aré, ař snad
pon kud brutální (z Kafkova pohledu) chování otce, kterému se ale p ímo nikdy
nepostavil. *řKafka se nikdy nebou il. Místo toho prom oval sv j strach
v sebeponiřfování nebo psychosomatické choroby. P i kařdř rozep i s autoritou*

⁴³ Ibid., s. 10.

stranu. ... za al vnímat sám sebe otcovými o imá.õ⁴⁴

zuffite ný d ev ný k l p ikrytý sn hem (...) zatlu ený
-ikmo do zem v zoraném poli na okraji -iroce otev ené plán v temné zimní nociõ.⁴⁵

V souvislosti s Franzem Kafkou bývá často zmiňováno jeho fiktivství. Kafka byl fiktivní spisovatel český, neřekl Němec. Především byl ale asi fiktivním, snad spisovatelem nekonfesionálním. Jeho proklamovanou touhu po fiktivnosti v Palestině bychom mohli vidět stejně jako touhu po útěku od něho (v podstatě kamkoli), neřekl jako touhu po útěku někam. Teprve v posledním období fiktivnosti, za svého pobytu v Berlíně začal studovat Talmud a základy hebrejštiny.

Nastává tedy otázka, alespoň tu si pokládám já, proč si španělský autor vybral Kafku jako předlohu vlastního díla *Hijos sin hijos*? Jaký je důvod, že poukazuje jeho námětem, cituje ho a dokonce ho považuje za nejvýznamnějšího velkého literárního 20. století? Může to být jednak již zmiňovanou pozoruhodnou postavou Franze Kafky, stejně tak jako Matasovou fascinací jeho dílem, stejně tak může hrát roli obojí. Může tomu stejně tak být podobností osudů obou autorů a výjimečností, které Kafka dosáhl díky svému rozpolcení nitra a působení na venek. Správnou odpověď se pokusím nalézt při konkrétním rozboru, na konkrétních situacích, úryvcích popř. citacích.

3 České motivy

Ráda bych uvedla, že při rozboru a zpracovávání českých motivů jsem se inspirovala knihou K. od Roberta Calassa. Motivů budu hledat pouze ve dvou publikacích: *Historia abreviada de la literatura portátil a Hijos sin Hijos*. Jsem přesvědčena, že tyto dvě knihy jsou stejně a poslouží nám k ukázce obrazu českých motivů a pomohou vytvořit ucelený obraz na toto téma.

3.1 Kafka jako motiv, pokudli jinak

Díky poznatkům ze fiktivtopisu a osobního fiktivnosti Franze Kafky jsem zjistila, že pohled na Franze Kafku jakožto motiv, je možný z více úhlů. Může zcela rozhodně Matase zajímat jakožto člověk, osoba. V případě Franze Kafky, jako osoba, která

⁴⁴ Ibid., s. 30.

⁴⁵ Ibid., s. 30.

áfe se srovnat se svým nitrem a vlastní touhou, kterou
t navenek, tak jak si to p ál jeho otec, jako spo ádaný
zam stnanec. Opakem je Matas jenfl si splnil sv j sen, kterým bylo psaní. V dob
Frankistické diktatury odchází do zahrani í, aby tam mohl svobodn psát. A a
z po átku není nikterak uznáván, ba naopak od rodiny nepochopen, on sám je spokojený
s tím, fe dokázat to, co cht l. Zde je mezi autory vid t naprostý protiklad. Ov-em práv
onen protiklad m fe u Matase zp sobovat jeho fascinaci Kafkou jako lov kem. Vila-
Matas tvrdí, fe mu stálo zato být n kolik let nepochopen, aby pozd ji p i-lo uznání:
*šAno, psát jinak, ne ekan , p eflít t icet let nepochopení vlastní rodiny i literárního
sv ta a pak zjistit, fe jsou lidé, kterým mé knihy n co íkají, protofe v nich na-li jiný
pohled, nové souvislosti*⁴⁶

Výb r Kafky jako p edlohy díla a jako motiv jeho knih m fe být také
spojen s místem p sobení Franze Kafky. Dal-í variantou je, fe si vybral Franze Kafku
pouze jako literáta, jako sv j vzor, tedy obdivuje spí-e styl psaní, jakým pí-e, jak se
vyjad uje a jaká je jeho literatura.

Je zde samoz ejm také moflnost, fe se inspiroval v-ím, co m lo n jakou
spojitost s Kafkou. M j p edpoklad je takový, fe se Matas inspiroval práv v-ím, co je
s Kafkou spojeno, to se pokusím v následujícím rozboru také potvrdit. V tuto chvíli se
pokusí o analýzu po p ímce Kafka - Praha - eské motivy - EVM.

3.1.1 Matasovo zaujetí hlavn osobností Kafky, jakofto lov ka, ne v tuto chvíli jako literáta

Jedno z moflných potvrzení m fleme hledat nap íklad v knize *Hijos sin hijos*,
p i emfl jifl na deváté otev ené stránce na nás jako na tená e eká úvod do celé knihy.
Tímto úvodem je krátký citát z Kafkova deníku z roku 1914 z 2. srpna. Jedná se o zápis,
který u inil Kafka: *šAlemania ha declarado la guerra a Rusia. Por la tarde, fui a
nadar.*⁴⁷

⁴⁶ CHARVÁTOVÁ, Aneflka. *Psaní jako absolutní pravda*. A2 [online]. 2005, .2/05 [cit. 2012-05-06].
ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2005/2/psani-jako-absolutni-svoboda>.

⁴⁷ VILA-MATAS, Enrique. *Hijos sin hijos*. 1. ed. Barcelona: Ed. Anagrama, 2001, s. 9.

stní citát, který velmi často používá i nejznámějších
Nejedná se o citát z díla Kafky, nýbrž o citát z jeho
osobního deníku. Reflektuje nám to zaujatost Matase Kafkovým životem, tím jaký byl,
jeho přístupem k životu. Matas, i v popisu sám sebe se v nich kterých aspektech Kafkovi
totiž velmi podobá. Jeho, i v knize, rozpolcenost mezi realitou a literární fikcí je jasná,
hovořila jsem o ní již výše. Stejně tak jako Kafkova rozpolcenost mezi nitrem a
skutečným životem. U Kafky se za nitro dá považovat projekce literárního díla a jeho
chování navenek pouze jako jistý druh představa ky před společností. U Matase je
propojení reality s fikcí stejně a to i v osobním životě. Vila-Matasovo psaní je obecně
založeno na objevování literárních souvislostí z minulosti a jejich shod prolínajících se
do současnosti. Objevila jsem ještě jeden podobný rys, který mě u Matase způsobovat
jeho fascinaci Kafkou. Jednalo se o nenaplněná očekávání jejich otců, to měli oba
spisovatelé společně a u obou se to zjevně odrazilo v jejich díle.

3.1.2 Kafka jako motiv celé Matasovy knihy

Matas je Kafkou zaujat do té míry, že si jeho dílo zvolil jako námět své knihy
Hijos sin hijos. Nejde tedy pouze o citát v úvodu knihy, ale o širokou inspiraci celým
dílem. Citát ufil měl být pouze dokladem toho, že existují tzv. děti bez dětí. Matas
popisuje knihu tak, že pojednává o posledních 41 letech ve Manhattanu. Číslovku 41
vysvětluje právě tak, že to byl věk, ve kterém zemřel Kafka. Jedná se o různé příběhy
různých osobností, které mají jedno společné, všechny stávají na stejnou úroveň rovinu
osobní a historickou. Rovina historická a osobní má pro něj stejný význam. Matas tvrdí,
že je to přesně totéž, co napsal Kafka ve svém deníku: *š Hoy Alemania ha declarado la
guerra a Rusia. Por la tarde fui a nadar.*⁴⁸

V tomto díle Matas považoval Kafku jako předlohu, tedy ho chápal jako *dítě bez
dítěte*. Realita to odpovídá, Kafka opravdu za svého života potomka neměl (ve
skutečnosti měl, ale on o něm nikdy nevěděl). Jestliže Matas tvrdí, že předlohou byl
Kafka, pak by Kafka měla splňovat charakteristiky, které jsou pro *hijos sin hijos*
Matasem stanoveny. Jak je uvedeno i v popisu tohoto díla, jedná se o jedince, kteří se
musejí zabývat sami sebou, aby dosáhli naplnění a aby vůbec mohli žít. To v jistém
slova smyslu Kafku charakterizuje, takže můžeme tento motiv chápat jako
plnohodnotný a inspirovaný realitou.

⁴⁸ VILA-MATAS, Enrique. *Hijos sin hijos*. 1. ed. Barcelona: Ed. Anagrama, 2001, s. 9.

ak nev noval pouze v *Hijos sin hijos*, uvádím také *la de la literatura portátil*, kde má Kafkova inspirace podobný charakter a podobné znaky jako v *p ede-lé*. V knize poufívá Kafku jako p irovnání d tinskosti. Duchamp, cofl je v na-em p ípad vyprav román a zakladatel tajného spolku *Shandy*, uvádí, fle láska pro malé v ci (hovo í o zmen-ování d l, aby se ve-la do zavazadla) je jakési d tinské vzru-ení. *šTan infantil como la mirada de Kafka que, como se sabe, emprendió una lucha a muerte para entrar en la sociedad paterna, pero sólo habría consentido lograrlo con la condición de seguir siendo el ni o irresponsable que era.*⁴⁹ Pokud by totifl z stal nezodpov dným dít tem, krásn by mohl zapadnout do spolku *Shandy* a mezi spisovatele literatury *portátil*. Zde Matas m fle naráflet na ne p íli-dobrý vztah, který Kafka s otcem m l, také ho popisuje jako vhodného kandidáta spolku *Shandy* s ve-kerými charakteristikami, které má mít. Z ejm ho tak chápe v realit jako osobu, pokud ho tak prezentuje ve své knize. Pro dokreslení uvádím názor Matase na Kafku: *ō(í) Si Kafka no hubiera existido, habríamos tenido que inventarlo.(...)*

*(...) pero Kafka era un personaje mucho más complejo que todo eso y, en el fondo, aunque se sentía feliz de morir o de ser un muerto en la vida, o de no pertenecer a la especie humana, insinuaba con lamentos demasiado humanos su felicidad oculta, su mente lúcida, su nostalgia metafísicae (í)*⁵⁰ Lze zde nalézt skute ný projev obrovské náklonnosti, s jakou vehemencí a uznáním Kafku popisuje, jak ho obdivuje a vzdává mu hold. Jeho nad-ení pro Kafku je absolutn z ejmé. Popisuje ho dokonce jako velice komplexní osobu, ímfl Matas sám dává na v domí, fle bere Kafku nejen jako literáta ale oce uje jej taktéfl jako osbnost.

Tolik tedy k osobnosti, samoz ejm lze nalézt Kafku v dal-ích dílech jako *Exploradores del abismo* a jiných. Ov-em vfdy se jedná o sob podobné motivy a z tohoto dvodu jsem uvedla pro rozbor tento konkrétní.

⁴⁹ VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. Barcelona: Editorial Anagrama, c1985, s. 11-12.

⁵⁰ VILA-MATAS, Enrique. *Una vida absolutamente maravillosa / an absolutely wonderful life*. 1a. ed. Barcelona: Debolsillo, 2011.

literát a jeho dílo jako motiv u Matase

Prostředím pro studium se dají zjistit také styčné body mezi Kafkovým dílem a Matasovými knihami. Na hlavní motiv jsem přišla právě v knize *Historia abreviada de la literatura portátil*, kde byla zmínka o Kafkovi. V textu jsem také objevila na první pohled nečekané slovo *Odradek*, to mě vedlo ke zjištění, že se jedná o postavu z díla Franze Kafky.

Slovo *Odradek* velice významné a proto je mu tak věnována jedna celá kapitola. Mnoho autorů se snažilo jít před Matasem, přijít na podstatu postavy *Odradek*, kde vznikl, jaký má povod, co je jeho cílem. Každý z autorů má svůj osobitý přístup a každý chápe Kafkova *Odradka* jinak. To, že se jedná o postavu z povídky *Starost hlavy rodiny*, je jasný fakt, ovšem to, jak přesně vypadá jinde a jaký je jeho skutečný záměr, to už si můžeme pouze domýšlet. V tuto chvíli není ani tak důležité, jakou by mohl mít interpretaci jinými autory, ale zajímá nás, jak ho vidí Matas. Ten ho však ve své knize popisuje také z různých pohledů a to z pohledu spisovatele utajeného spolku *Shandy*. Dozvídáme se o něm v kapitole nazvané *Laberinto de Odradeks*. Vypravěčem a zakladatelem spolku *Shandy* Marcel Duchamp hovoří o historii spolku a o tom, že je nutné, aby se spisovatelé opotřebili na nějakém předem domluveném, utajeném a konkrétním místě. Udává, že nejlepší by asi bylo ubytovat se v Praze ve čtvrti Gustava Meyrinka. Což v tuto chvíli není z hlediska děje nijak významné, ale je to další motiv spojený s děstvím, proto se mu budu v novat později. Abych navázala zpět k *Odradkovi*. Poprvé o něm slyšíme, když Duchamp nazve úpěň od úpěňského *Odradkem* a za jiná vyprávěčí historii o této kreatuře. Podle něj je *Odradek* vlastněrný podnájemník, který se usídlil v nitru všech členů spolku, spisovatel *literatury portátil*. Samozřejmě se jedná o názor Vila-Matase, o to jak on vidí *Odradka*, či nikoliv zcela jako konkrétní bytost, ale spíše jako něco niterného, co má základ u všech spisovatelů stejný a niterný. Vzápětí *Odradkovi* dodává také podobu a tvrdí, že jsou to první stvoření, která bylo možno poprvé spatřit v labyrintu Prahy. Je prý možno, že *Odradkové*, které spisovatelé mají již dávno v sobě, ať teprve v Praze, temném a stinném městě, mohli možnost vzít na sebe konkrétní podobu, včetně dokonce lidskou. Následuje stručný popis Prahy, který si opět ponechám na rozbor ať u konkrétního motivu Prahy. Není ani tak důležité sama historie románu, ale jsou určité důležité formy, které na sebe podle Matase *Odradek* bere. Můžeme je totiž porovnat s formou, kterou má povodní *Odradek* Kafkov.

ere *Odradek* ve form lidské a zjevuje se jednomu
no p esná kopie. Naopak spisovatel Stephan Zenith p i
p íjezdu do Prahy potkává erného podnájemníka, jehoí forma, dle popisu nebyla
rozhodn lidská. Z tohoto d vodu zanechává svému spolubydlícímu vzkaz a opou-tí
m sto. Popisuje, fle se dostal do situace, kdy má obrovský strach sám ze sebe, a fle
Praha jako taková, ten fakt je-t více podtrhuje. fiádá Gombrowicze, (op t symbolika-
autor, kterého p vodn Matas kritizoval, ale údajn napodoboval), aby se za n j
rozlou il s kolegy ze spolku. V Matasov knize, je podán i fyzický popis *Odradka*.
Podle Stephana Zenita, respektive Matase *Odradek* vypadá jako cosi, co je sloíené
z kabel p ipomíná cívku a má tvar podobný hv zdici, vypadá, fle je pokrytý jedním
kabelem vedle druhého a fle je dokonce i z n kolika barev, ze st edu hv zdice vy nívají
kolmé ty ky, které p ipomínají nohy. Dále popisuje, fle má jeden ob as pocit, kdyí
vyleze ze dve í penzionu, a vidí ho tam, fle s ním musí mluvit. Jeho malý vzr st evokuje
k tomu, aby se na n j mluvilo jako k dít ti. Tato pasáí odhaluje dílo Franze Kafky
Starost hlavy rodiny. V díle Kafka p esn , a dá se íci doslova, popisuje tzv. *Odradka*.
Vila-Matas v-ak zcela nevyjmul ást knihy Kafky a nezasadil ji do svého románu. Jak
ufl jsme m li moínost zjistit, Matas pracuje tak, aby se metaliterární text sice objevil,
ale tak, aby si neuchoval svoji p vodní funkci. Text p epracovává a rozvíjí ho osobitým
zp sobem, jak budeme moci vid t v následující ukázce.

3.2.1 Porovnání verzí

V následujícím porovnání jsem zám rn pouííla -pan lské verze originálních
d l. Pouíívám p eloflenou *Starost hlavy rodiny* (*Las preocupaciones de un padre de
familia*) do -pan l-tiny a úryvek z knihy *Historia abreviada de la literatura portátil*.
Tyto verze porovnávám zcela zám rn , abych mohla dokázat, svou hypotézu, fle Matas
sice pracuje s metatextem, pouíívá ho, ale jíí ho rozvíjí po svém, dává mu zcela nový
tvar a mnohdy pouíívá zám rn jen ást meta textu, n kdy ho dokonce zcela zm ní, fle
text jííí jen vzdálen p ipomíná text p vodní. Abych mohla tuto hypotézu prokázat,
musela jsem pouíít jednotný jazyk, a vzhledem k tomu, fle *Historia abreviada de la
literatura* nebyla p eloflena do eského jazyka, pouíívám v obou p ípadech -pan lský
jazyk.

Preocupaciones de un padre de familia:

Se habita alternativamente bajo la techumbre, en la escalera, en los pasillos y en el zaguán. A veces no se deja ver durante varios meses, como si se hubiese ido a otras casas, pero siempre vuelve a la nuestra. A veces, cuando uno sale por la puerta y lo descubre arrimado a la baranda, al pie de la escalera, entran ganas de hablar con él. No se le hacen preguntas difíciles, desde luego, porque, como es tan pequeño, uno lo trata como si fuera un niño.

-¿Cómo te llamas? -le pregunto.

-Odradek -me contesta.

-¿Y dónde vives?

*-Domicilio indeterminado -dice y se ríe. Es una risa como la que se podría producir si no se tuvieran pulmones. Suena como el crujido de hojas secas (...)*⁵¹

B. Úryvek z Matasovy *Historia abreviada de la literatura portátil*

Se... A menudo cuando uno sale por la puerta de la pensión y lo encuentra apoyado justamente debajo de uno en la escalera, siente deseos de hablarle. Naturalmente, uno le hace una pregunta que no sea difícil, más bien lo trata (su pequeño tamaño o es tal vez el motivo) como a un niño.

- Bueno, ¿cómo te llamas?

-Odradek ó dice él.

-¿Y dónde vives?

*-Domicilio desconocido- dice y se ríe; claro que es la risa de alguien que no tiene pulmones, pues suena más o menos como el susurro de las hojas caídas (...)*⁵²

⁵¹ CAROZZA, Inés. Kafka, el "odradek" y la lectura interpretativa: Preocupaciones de un padre de familia. *Biblioteca Virtual: Miguel Cervantes* [online]. 1999, . 1 [cit. 2012-04-08]. Disponible en: <http://bib.cervantesvirtual.com/escaparate/Odradek.jsp>.

Matas etl p eklad Kafkovy *Starost hlavy rodiny* ve 1985, m fme tedy p edpokládat, fe v díle *Historia abreviada de la literatura portátil* se jím inspiroval. asov to mofné je. Nejedná se v-ak o doslovný p eklad, cofl je z ejmé na první pohled a je tedy jasné, fe Matas svého *Odradka* v díle upravil. Jedná se tedy o r zn upravené parafráze –pan lského spisovatele, o ur itou adaptaci *Odradka* p vodního, zna n v-ak obohacenou Matasovým smyslem pro dialog a radosti v pozm ování p vodního. Figura *Odradka* by mohla být druhem intertextuality, ov-em mohlo by se také jednat jifl o kompletní parodii. Vyjad uje vztah dvou nebo více text mezi sebou. Je to schopnost konkrétního textu rozptýlit se do vnit ní struktury text jiných. Tento text vzniklý se musí upravovat, vyp j ovat, p izp sobovat, p episovat a také citovat. Text p vodní se musí poufít, aby mohlo vzniknout n co nového. Vztah mezi texty nejen p ímo ovliv uje autor v zám r, ale také zaru uje dynami t j-í vztah se tená em. Základem je zd razn ní, fe p vodní jednotka textu ztrácí svoji funkci stejn tak jako p vodní autorství textu.⁵³ A jak jsme jifl mohli vid t u p ede-lého úryvku, tyto aspekty Matas v styl zcela rozhodn spl uje. Nastává otázka, zda je-t m fme hovo it o intertextualit a nedostáváme se jifl na rovinu parodie. Parodie p etvá í p vodní obsah i formu do sm -ného charakteru, imituje originální dílo, na n co naráfí, zd raz uje chybu nebo naopak zám rn d lá v-e dokonale. V-ak kone ný výsledek parodie nezávisí pouze na autorovi, ale jde v koprodukcii se tená em a záleflí také na jeho výkladu. Vzhledem k tomu, fe Matasovský styl spl uje alespo z ásti ob charakteristiky, lze íci, fe se jedná o parodii na pomezí intertextuality. V ásti rozvíjející *Odradka* totifl nedochází pouze ke komentování textu, ale dochází ke zm n celkového konceptu *Odradka*.

Vzhledem k dostupným informacím, které mám o vztahu Vila-Matase ke Kafkovi, se domnívám, fe se jedná o vyzdvížení autora a projev uznání v í n mu. *š Obdiv je zdvo ilé uznání, fe se n kdo podobá nám samým.*⁵⁴

Je zcela patrné, fe Matase muselo Kafkovo dílo výrazn ovlivnit, obzvlá-t pokud zasadil jednu celou pasáfl do své knihy, jak ufl bylo e eno parodizovanou a ovlivn nou intertextualitou. V knize *Historia abreviada de la literatura portátil* se rozvíjí postava

⁵² VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. Barcelona: Editorial Anagrama, c1985, s. 58-59.

⁵³ Vycházím z: PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro u itele*. Praha: Univerzita Karlova, 2001, s. 77-80.

⁵⁴ BIERCE, Ambrose. *Moxon v pán a jiné povídky*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1966, s. 15.

o svém a neopírá se o *Odradka* Kafkova. Od chvíle
ovi se v–em š *erným podnájemník mō* za alo íkat ve
spolku *Shandy Odradek*. Nap íklad u George Antheila je to –pendlík p itlu ený na
pásce, u Hermanna Kromberga se z drobného p edm tu stala jasná p edstava, n kdo,
kdo se vydával za básníka a pronikl do tajného spolku a ubytoval se ve stejném hotelu.
Odradek se pak je–t objevil u dal–ích len spolku jako u Salvadora Dalího a Ramóna
Gomeze de la Serna, ale jifl má zcela odli–nou podobu od Kafkova, jednalo se ekn me,
jifl o Matasova *Odradka*.

3.3 P es Kafku k Praze a fl k Meyrinkovi, dal–í eský motiv

3.3.1 *Praha aneb Kafka zdrojem popisu Prahy*

P edm tem této práce je odraz eských motiv v prózách Enrique Vila-Matase.
V tuto chvíli m feme konstatovat, fle nejvýznamn j–ím Vila-Matasovým zdrojem
t chto motiv je Kafka a nejvýznamn j–ím Kafkovým zdrojem je Praha.

Pokud jde o Prahu samotou ó Karel IV. vybuoval Nové m sto mimo ádn
velkoryse a Praha tak afl do 19. století p edstavovala jedno z nejv t–ích m st kontinentu.
M la dv p írozená centra, existující v kouzelné dialektice dvojjednosti. Prahu doby
Kafkova mládí si musíme p edstavit ve sv tle plynových luceren osv tlujících úzké
k ivolaké uli ky. Tedy pocit spí–e temných skli ujících foglarovských Stínadel
s tajemnem Meyrinkova Golema, ne fl hlu né zá ící velkom sto plné billboard a neon ,
tak jak ho známe dnes. fidovské m sto bylo esencí toho v–eho. Ve druhé polovin
devatenáctého století dosp la Praha do stavu, kdy se p estalo dostávat místa k dal–ímu
rozvoji a sou asn se výrazn zm nily poflavky hygienické a estetické. V tomto
okamfiku m sto za íná svou obnovu bouráním jednak opevn ní, jednak nevyhovujících
m stských ástí. Takové šo ist ō padlo za ob í praflské fidovské m sto. V dne–ní
dob m feme litovat ztráty malebných zákoutí, ale rozhodn nebudeme litovat ztráty
krys a páchnoucích odpadk . M sto Kafkovy dosp losti je moderním evropským
velkom stem s tramvají, automobily a –írokými ulicemi. Vltava je p emost na na
n kolika místech a Karl v most, tak ztrácí sv j komunika ní monopol.

Praha byla Kafkovým domovem. Otázkou je, jak výrazn ovlivnila jeho tvorbu,

ovliv ovala práv Matase. Ve svých dílech Kafka
isuje. Jen praví znalci jeho díla a Prahy sou asn
dokáflou rozpoznat, které ulice a která místa stála autorovi vzorem. Ov-em jestliže se
konkrétní Praha neobjevuje v díle Franze Kafky, kde tedy Matas erpal inspiraci?
Dal-ím možným východiskem pro Matase je Meyrink v Golem, jelikož práv toto dílo
a i autor sám se objevují v kapitole popisující Prahu. V tuto chvíli nám na ose Kafka-
Praha p íbývá dal-í motiv Praha-Meyrink v Golem, proto Meyrinka a Golema jako
nám t rozeberu hned v následující kapitole. Jak ufl to u Matase bývá, ze strohých a
kusých informací si vymodeluje, co on sám pot ebuje a co se mu zrovna v tu danou
chvíli hodí, pak Praha v knize *Historia abreviada de la literatura portátil* je popisována
ucelen a má konkrétní podobu. Otázkou m fle být ufl jedin , zda ona konkrétní podoba
je opravdu reálná. Zmínky o Praze se za ínají objevovat v kapitole s názvem *Laberinto
de Odradeks*. Jak bylo již zmín no, tato kniha se zabývá hlavn *literaturou portátil* a
tajným spolkem *Shandys*, který danou literaturu psal. Ov-em aby mohl spolek z stat
utajen, bylo nutné neustálé cestování, které jak ufl víme, odpovídá i názvu a
charakteristikám *literatury portátil*. Zmínky o eském prost edí a o eských
spisovatelích se práv poprvé objevují v kapitole *Laberinto de Odradeks*, kde nám autor
popisuje jak *Shandyové* cestovali afl do samotné Prahy, av-ak fle Praha nebyla
konkrétním cílem, nebyl to úplný jasný vykonstruovaný cíl. M lo to být totéfl, jakoby
jeli zastánci *literatury portátil* do jakéhokoliv jiného m sta, ov-em zrovna v tu danou
chvíli pro n byla nejp íhodn j-í Praha.

V-em spisovatel m spolku bylo doporu eno, aby se ubytovali v n kterém
z penzion ve tvrti Gustava Meyrinka, dostaneme se k n mu pozd ji.

Kafldý z *Shandy* práv v Praze potkává svého *Odradka* a p i n kterých
p íleflitostech je Praha charakterizována dopodrobna. *š Parece ser que fue en el infinito
laberinto de la ciudad de Praga donde los inquilinos negros, también llamados
odradeks, comenzaron a dejarse ver. (...), fueron llegados los portátiles a Praga.*

*Y al hospedarse en pensiones del barrio judío, comenzaron a sentir la presencia
cada vez más activa de los (...)*⁵⁵

Otázkou je, kde tedy Matas na-el p esný popis Prahy, kým a ím se inspiroval.
N jakou inspiraci k tomu, aby si svoji Prahu upravil, mít musel, vycházím z toho, fle se
inspiroval Kafkou, ov-em v následujících odstavcích m fleme zji-ovat, fle by mohly

⁵⁵ VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. Barcelona: Editorial Anagrama, c1985, s. 55.

pak dílo Gustava Meyrinka. Třeba Iský nebo jakýkoliv
knihu, a nezná Prahu, musí nutně být díky Matasovu
popisu přesvědčen, že Praha je msto stínů, že řídovská tvr je velmi tajemná a
objevují se zde pírázky a celkově má vzhled jakéhosi labyrintu. Jestliže vznik spolku
Shandy adíme do roku 1924, pak Praha v této době má podobu ufl odli-nou a my se
tak mžeme opravdu domnívat, že se Matas inspiroval tím, co se do etl u Kafky a
Meyrinka v knihách, kde byl popis Prahy, ale o 30 let star-í. Znalost Prahy Matasem
mžeme zcela vylouit, protože v Praze byl roku 2005 poprvé a sám píznává, že do té
doby ji znal pouze z knih. Bohužel nedodal jífl z jakých, na druhou stranu nám tím
pádem nechává prostor pro možné hypotézy. Praha ho zaujala a ve svém díle ji
předkládá jako msto stínů, temnoty a velkého strachu. *En las viejas casas dentro de
este barrio noto yo movimientos espectrales y me he enterado, con un poco asombro, de
cuáles son los verdaderos amos ocultos de la callejuela donde vivo. Son extra os
personajes que aquí viven, semejantes a sombras (...)*⁵⁶

3.3.2 Meyrink zdrojem popisu Prahy

Fakt, který mvede k tomu se domnívat, že motivem pro popis Prahy byl také
Meyrink, je viditelný jífl pí prvotní zmínce o Praze, která se v knize vyskytla: *En (...) que
les convocó a todos en la ciudad de Praga, recomendándoles que se alojaran en
pensiones de barrio de Gustav Meyrinck y(...)*⁵⁷ Z tohoto konkrétního dívodu tvrdím
a zakládám na tom svoji tezi, že popis Prahy má sv j prvopo átek u autor Kafka,
Meyrink. Spojitost Praha ó *Odradek* je také klí ová a Matas jí u díla *Historia abreviada
de la literatura portátil* dáva do jasné souvislosti. Prahy bez *Odradka* by nemohla
existovat a *Odradek* bez Prahy ufl vbec ne.

Co se tý e popisu Prahy, spí-e pípomíná Kafkovský styl. Stejn jako je tomu u
Kafky nikdy konkrétně a přesně nepopisuje místa, nenese tém řídavné názvy ulic, není
zcela konkrétní a popis je jen obrazný. Víme, že se jedná o řídovskou tvr, víme, že je
plná řírných stínů a pípomíná labyrint.

S popisem Prahy se setkáváme v knize je-t nap íklad pí píleflitosti, kdy
Shandyové putují po barech. Konkrétní sloflení není pro tento rozbor díleflité, ale pro

⁵⁶ Ibid., s. 57.

⁵⁷ Ibid.

u Meyrink, Teige a Nezval. Tito ú astníci ve írku se na starý h bitov, odkud mají výborný výhled na fiifkovský kabaret. Poprvé, kdy se setkáváme s konkrétním názvem a konkrétním místem. Z dne-ního Josefova (na míst d ív j-í fidovské tvrti) je sice mořné dohlédnout na fiifkov, rozhodn ale ne rozeznat kabaret a snad i jeho ú inkující. To je dal-í Matasova fikce, pochopitelná pokud víme, ře Prahu ve skute nosti neznal. Co se tý e postavy Gustava Meyrinka, ta se poprvé objevila jifl v kapitole *Laberinto de Odradeks*, ale prozatím se jednalo jen o zmínku, ře se *Shayndyové* nacházejí v *š barrio de Meyrinckõ*. Meyrinka pouřívá Matas v jedné z kapitol následující jako st řejní postavu. Kapitola nese název *Nuevas impresiones de Praga* a v nuje se speciálnímu, ekn me no nímu výletu Meyrinka, Nezvala, Teigeho a jejich koleg *literatury portátil*. asto bývá tento no ní výlet popisován jako jakýsi karneval, který rozpoutala skupina *Shandy* v Praze. P evypravuje nám zářitky a profřitky práv jifl zmi ovaného Gustava Meyrinka, který se v danou chvíli stává vyprav em:š(...) *la calle en que nació: aquel pasaje serpenteante y lúgubre que desembocaba en un cementerio judío, hoy prácticamente desaparecido.*⁵⁸ Zde se asi poprvé setkáváme s náhledem na fidovskou ást Prahy, jako n co jifl minulého, tém rozpadlého, velice ponurého. Popisují se zde jeho niterné pohnutky a strach, ře se mu jifl nikdy nepoda í setkat se svými p áteli spolku *Shandy*. Tyto my-lenky se odráří ve vzpomínkách na d tství, Praha si byla velice podobná s tou, jakou m l mořnost vid t p i p řeřitosti setkání se spolkem. š (...):*brillo de luces, habitaciones cerradas, exasperación...*⁵⁹

Tento popis by mohlo reáln odpovídat skute nosti, kdyby jeho d tství v Praze bylo n kde kolem roku 1886 ařl 1900 a d j této knihy se odehrává po roce 1924. Je tedy mořné, ře Praha mohla vypadat tak, jak je popisována, zdevastovaná a ponurá? Praha prod lala rozsáhlou asanaci p iblifn mezi lety 1890 ařl 1920 (Rozhodnutím Magistrátu z roku 1887). Cílem této asanace bylo zlep-ení hygienických i estetických podmínek řivota ve m st . Zatímco hygienické aspekty jsou nesporné, nahrazení malebných zákoutí a úzkých ulí ek adami uniformních infřák je esteticky problematické. Kafldopádn tato asanace postihla p evářfnou ást fidovského m sta. Tajemná a temná místa tak navřdy zmizela. Pokud Matas své hrdiny p ivádí práv do fidovského m sta

⁵⁸ Ibid., s. 65.

⁵⁹ Ibid., s. 65-66.

tvůrce Gustava Meyrinka o jedná se opět o jednu z jeho
rolat pocit a čistá faktografie není dleřitá. V opačném
případě by se o pražské asanaci došlo uřit u Meyrinka, jehořit kniha *Golem* práv
bouráním starých ulic končí. Podle zmínky o zřícení Karlova mostu lze *Golema* velmi
přesně zasadit do roku 1890 (i když se Meyrink v knize mýlí v datu).

Závěrem si dovolím tvrdit, že v době, kdy Matas knihu psal, Prahu dosud
nenavštívil, a tedy ji neznal. Ve svém díle použil jen název města a vytvořil n které
situace, inspirován svými oblíbenými autory, Kafkou a Meyrinkem. V této souvislosti je
tedy Praha českým motivem jako symbol, nikoli v konkrétním místopisném obsahu.

Meyrinkova postava se v díle rozvíjela a spolu s Blaisem Cendrarsem⁶⁰ a Ritou
Malú⁶¹, když se vydávají zastánci *literatury portátil* takzvaně do ulic, kde předvádí
tance, které připomínají africké rituály. Postava *Golema* se objevuje u Meyrinka, na
počátku celé knihy, ale blíží rozbor v knize není. Kniha sice nese název *Golem*, ale po
jejím přetnutí jsem se o samotném Golemovi v podstatě nic nedozvěděl. Je tomu stejně
tak jako u Matase, v jeho díle se objeví pouze jednou jedenkrát. *š(...) pues ese tapón
también tiene su golem.š*⁶² Jedná se o jedinou zmínku o Golemovi, na druhou stranu
z toho vyplývá, že Matas s největší pravděpodobností Golema od Meyrinka zná a
pravděpodobně i etl. Bohužel se mi nelze jednat pouze o hypotézy a teze, ale
skutečnost by musel potvrdit jedině sám autor, což předpokládám, nikdy neučiní. Opět
nechává tená e, aby si našel on sám, co chce v tomto záležitosti.

⁶⁰ Blaise Cendrars (1887 - 1961), vlastním jménem Frédéric Louis Sauser, byl švýcarský spisovatel a
básník usazený ve Francii. Byl silně ovlivněn modernismem.

⁶¹ Rita Malú, ve skutečnosti neexistující osoba, ale díky románu Vila-Matase přibývá, jakoby žila, dokonce
existují i stránky, které o ní píší, avšak Matas přiznal, že se jednalo o jeho výmysl.

⁶² VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. Barcelona: Editorial Anagrama,
c1985, s. 64.

notivy

Jedna celá kapitola s názvem *Nuevas impresiones de Praga* za íná citací Vladimíra Holana: *š Oscura la negritud / del mármol en la nieve*⁶³ Dále se v-ak eskému spisovateli, ani blif-ímu rozboru nev nuje, pak lze tedy pouze usoudit, fle se snaflí vyufflívat ve-keré mofné motivy *e-ství*, které jde pouflít. Paklifle se d j odehrává v Praze, nech se také objevuje mnoho eských spisovatel a eské motivy s nimi spojené. Na scénu se dostávají také Teige a Nezval. Jsou popisováni jako dva mladí e-tí spisovatelé, kte í cht jí tvo it sou ást utajeného spolku *Shandy*. Tím, fle je jmenuje ve své knize, prokazuje, fle je zná a váflí si jich, ekn me, fle jim prokazuje úctu. Na druhé stran ale nep ebírá n jaké jejich motivy. Ostatn je otázka, kolik jejich d l bylo p elofleno a co z toho on etl.

Tím, fle nep ebírá motivy, neparafrazuje je, jsou prost jen zmín nými postavami bez dal-ího vlivu na jeho dílo, na rozdíl od Kafky a Meyrinka. Mofné je, fle n co od nich pouflil, ale je to dob e skryté v mlze jeho fikcí. K emu by ale psal n co, co nikdo nepozná. Parafrazovat se dají p edev-ím postavy a d je obecn známé (t eba Bible). U obecn neznámých (vztahuje se ke -pan lským tená m Enrique-Vila Matase) to ztrácí smysl.

5 Shrnutí použitých českých motivů

V pouflitých motivech Enrique Vila-Matase uvádím hlavn motiv Kafky, Prahy, postavy z díla Franze Kafky-*Odradka*, Gustava Meyrinka, Vít zslava Nezvala a Karla Teigeho. Nejsiln j-ím motivem jak jsem jifl íkala, byl Kafka a jeho postava z konkrétního díla *Starost hlavy rodiny*, z tohoto d vodu mu bylo v nováno také nejvíce prostoru. Co se tý e základních ty uflitých motiv , Kafka, Praha, *Odradek*, Meyrink, dosp la jsem k záv ru, fle lze íci, fle se pohybujeme v kruhu. Abych to vysv tlila, v podstat se m fleme to it v nekone ném kruhu spojitostí mezi t mito ty mi motivy. Od motivu Kafky se dostáváme k motivu Prahy, od Prahy se dostáváme k Meyrinkovi, od Meyrinka ke *Golemovi*, od *Golema* k *Odradkovi* a od *Odradka* ke Kafkovi a od Kafky? Pokud bych za Kafku dosadila kterýkoliv z jifl uvedených motiv , mohla bych ho op t propojit s kterýmkoliv jiným motivem. Takfle nejen, fle se to íme v neustálém

⁶³ VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. Barcelona: Editorial Anagrama, c1985, s. 65.

zn kombinovat p eskakovat jejich po adí v dosazení e motivy neustále to í. K tomuto záv ru jsem dosp la díky hledání významu, pro si je –pan lský autor vlastn vybral. Pro si vybral Kafku, jsem si vysv tčila, byl jím fascinován a byl to pro n j vzor, ale ostatní motivy jsem si jen t flko vysv tlovala. Poté m napadla spojitost s kým jiným nejl s Kafkou. Byla to práv Praha, v ní Kafka vyr stal a také se o ní zmi uje i ve svých dílech, a p esn nepopisuje místa a nejmenuje ulice, rozhodn ji popisuje jako flidovskou a mnohdy se o ní jako o flidovské tvrti zmi uje. Kdyfl jsem v knize objevila název *Meyrinckova tvr*, napadla m dal-í možná spojitost. Meyrink totiž Prahu také popisoval, ale ten ji popisoval mnohem podrobn ji, a také ji uvád l jako flidovské ghetto. V konkrétním díle *Golemovi*. Teprve poté, jsem si uv domila souvislost, mezi r ením, fle se z *Odradka* stává *Golem*. M la jsme tedy k dispozici dva autory a dv jejich díla. V obou z nich byl popis Prahy a hlavn t chto konkrétních postav.

Co se tý e ostatních motiv , nerozvíjela jsem je natolik dopodrobna, protože by se jednalo o neustálé opakování. Ostatní motivy se totiž v díle sice objevují, ale jako postavy, které jsou vykresleny Matasovým perem. M fme jen st flí hodnotit, zda jsou si jejich reálné charakteristiky a Matas v popis podobné. Na rozboru je také vid t, fle jsem rozebírala motivy p eváfln ve dvou publikacích a to *Hijos sin Hijos* a *Historia abreviada de la literatura portátil*. Byl to zám r, v fládné jiné publikaci by se mi totiž nepoda ilo najít tolik motiv . Je reálné, fle se tam nacházejí, ale jsou natolik za-írovány Matasovým stylem, fle jsem je jako tená neobjevila.

Tato diplomová práce je věnována tématu českých motivů v prózách pana Iského souasného spisovatele Enrique Vila-Matase. Vzhledem k tomu, že Enrique Vila-Matas napsal více než 30 novel, je patrné, že během celé doby si utvářel svůj specifický styl, který neustále rozvíjel. Z tohoto důvodu se práce věnuje výtu věch jeho díla na základě těchto poznatků vyvozují charakteristiky stylu pana Iského autora. Vzhledem k tomu, že se jedná o autora poměrně kontroverzního, který ve většině případů nic zcela nepotvrzuje ani nevyvrací, je nutné utvořit závěry podle dostupných informací. Jedná se o spisovatele, který píše speciálním stylem, takzvanou *autoficción*. Autor, který často používá meta text, paroduje a používá rád intertextu. Jeho díla jsou mnohdy těžko chápána a dokonce je autor považován, a to i kde ať doposud, za autora, který stojí na periférii. Vila-Matas předkládá tená i dílo velmi propracované, ale nikoliv jednoznačné, nechává vědět tená e, aby si na-elel vysvětlení a dílo pochopil po svém. Již při zkoumání díla bylo možné najít první z možných českých motivů. Hlavní autor, který se u Matase objevoval, byl Franz Kafka. Jako cíl práce jsem si vytyčila zjistit dílo, pro které pan Iský spisovatel vybral jako typický symbol *š e-stvíř* právě n mecky hovořícího fida, Franze Kafku. Na základě toho používá další motivy ve svých dílech. Zjistila jsem, že nejen Vila-Matas, ale i mnoho dalších zahraničních autorů vidí Franze Kafku jako českého spisovatele, a to i z toho důvodu, že žil v Praze. Použila jsme ho tedy jako ukázkou českého motivu a Franz Kafka se stal nejvýznamnějším motivem celé této práce.

Pro Matase byl předlohou nejen jako literát, ale také jako člověk. Matas Kafku obdivoval jako komplexní osobnost, nikoliv pouze jako geniálního literáta. Studium Franze Kafky mě přivedlo k dalšímu motivu, kterým byl *Odradek*. *Odradek*, postava z díla *Starost hlavy rodiny*, se stal nedílnou součástí rozboru českých motivů, protože Vila-Matas jej použil, zpracoval a ve svém díle je to rozvinul. Dalším motivem musela být zcela jistě Praha. Praha popisovaná tak, jak ji již dávno neznáme, a taková, jakou si ji ani nepředstavujeme, msto stínů, temnoty a mystiky. Praha mě přivedla k dalšímu motivu a to Gustavu Meyrinkovi, který v Praze žil a také ji miloval a napsal n kolik dílů, kde ji popisoval. To byly základní typy i motivy, se kterými jsem pracovala.

Na počátku tedy stály typy i zcela samostatné motivy, po studiu literatury a psaním této práce jsem dospěla k závěru, že všechny motivy spolu úzce souvisí, a nejen to, zcela na sebe navazují. Dokonce vznikne nějaký kruh. A už

PDF Complete

*Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

oliv, vřldy z stáváme v kruhu, motivy na sebe stále
ky jednomu se dostáváme k souvislostem druhého, od
druhého k prvnímu a od prvního t eba k t etímu. Tím chci íci, že se nejedná o jen zcela
náhodn vybrané motivy, nýbrř mám pocit, že Matas vybral v-echny motivy zcela
zám rn , práv proto, aby na sebe navazoaly. Jestliže tak nepostupoval, pak se mu to
stejn poda ilo. Dokázal v-echny eské motivy na sebe navzájem napojit, tak, že
s sebou na první pohled v bec nesouvisí, ov-ém p i blif-ím zkoumání, na sebe
absolutn navazují. To je pesný styl Matase, jak ho jifl známe. Na první pohled moflná
jen podivuhodná historka, v jádru v-ak hluboká filozofická my-lenka. Takový je podle
m Matas, a takové jsou podle m i uflité eské motivy.

El objetivo principal de este trabajo es describir motivos checos en la obra de Enrique Vila-Matas, es decir, encontrar motivos checos y destacar sus características principales. Sería imposible hacerlo sin mencionar toda la obra de Enrique Vila-Matas (escribió más de treinta obras). Además, y sobre todo, el estilo literario de Enrique Vila-Matas. El escritor intenta describir la relación entre lo real, irreal y la ficción y de estos conocimientos hacer una conclusión contando con los motivos checos.

Conforme a la literatura utilizada, la descripción de Enrique Vila-Matas es siempre muy parecida. Según los críticos se trata de un autor contemporáneo que podríamos colocar al estilo de *autoficción*. Matas en la mayoría de los casos trabaja con metaliteratura, con intertextualidad también claro, con la parodia pero su intención siempre es dejar al lector que pueda encontrar en la obra *šlo* *suyoš*. Es decir, le obliga a que no solo lea el texto como una historia sino que buscará las relaciones que hay en la obra y que se lo explique de tal manera para entender la obra. Por eso son las obras a veces a la primera vista digo, hasta raras y no atraen la atención, pero en la mayoría de ellas es solo el sentido oculto dentro de ellas. Si a este estilo alcanzamos podríamos entender al autor y a su obra.

Leyendo y escribiendo este trabajo encontraba un motivo muy fuerte, un motivo que siempre se repitió, era Franz Kafka. En un principio no sabía con la seguridad si le podríamos ver como un autor checo, mejor dicho como un símbolo checo. Buscando la literatura encontré que no solo Matas sino otras capacidades literarias le vieron como un autor checo, como vivía en Praga le colocaron a motivos checos. Por este motivo le coloqué al motivo checo también yo. Estudiando encontré que Kafka era un motivo muy fuerte e influyente en la obra de Vila-Matas. Vila-Matas le admiraba no solo como un escritor sino también como una persona. Desde entonces tenía a un motivo checo que puede encontrar en más de dos libros. Yo para esquematizar mejor utilicé dos obras principales: *Historia abreviada de la literatura portátil* e *Hijos sin hijos*. En estas novelas buscaba los motivos principales checos, ya teníamos uno: Kafka. Estudiando a Kafka encontré otros motivos que estaban relacionados con él. Era el sitio de su vida, Praga un personaje de su obra *Preocupaciones de un padre de familia - Odradek*. Buscando información sobre Praga encontré a otro motivo, era el personaje del escritor checo Gustav Meyrink. Gustav Meyrink escribía de Praga mucho, la utilizaba en sus obras y la describía como un ghetto judío, donde él vivía cuando era pequeño.

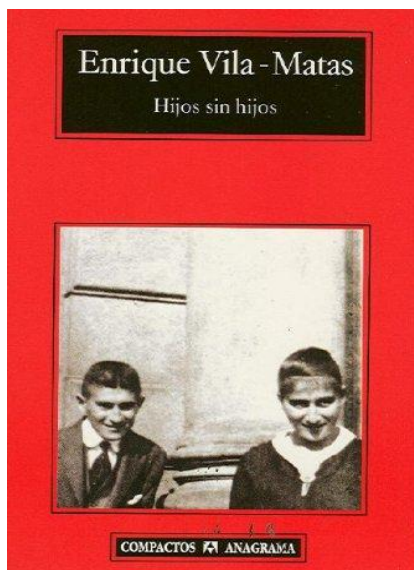
podían influir a Matas desde el punto de vista a Praga (lo
a el a o 2005 no visitó a Praga, y la obra Historia
abreviada había salido el a o 1985, pues no conocía a Praga y la describía en su obra).
Además leyendo de Praga busqué una mención de tal Golem. De momento me di cuenta
de que se trata de la obra de Meyrink.

A pesar de estos aspectos sabía que tengo cuatro motivos principales: Kafka, Odradek, Praga, Meyrink. En un principio, habían cuatro motivos independientes pero escribiendo la tesis encontré que estos motivos están relaciado. Se puede decir como si estuvieran cerradas en un circuito. Cada uno está relacionados con el otro, puedo cambiar el orden de los motivos y siempre se quedan en el circuito y relacionados uno con otro. La verdad es que desde mi punto de vista Enrique Vila-Matas relacionó los motivos del caso pensado o si no están relacionados.

En el trabajo encontré que siempre hay alguna relación, y siempre se puede encontrar algo más que una buena historia de la obra, es que si la miramos profundamente podemos encontrar la filosofía del autor y su objetivo y la intención. Así es desde mi punto de vista Enrique Vila-Matas y así son sus motivos checos.

Príloha . 1.

Príloha knihy *Hijos sin hijos*. Na obrázku je mladý Franz Kafka se svojou sestrou Ottlou pred ich domom na Starom mestskej námestí. Není to iba dodávaná, ale inšpirácia Kafkou je opät jasne viditeľná.

Príloha .2

Enrique Vila-Matas zády, nič čo vidíme, zvyšok si máme opät domyslet. Typický Matas.

Chronologický seznam vy-lých d l Enrique Vila-Matase

VILA-MATAS, Enrique. *Mujer en el espejo contemplando el paisaje*. Barcelona: Tusquets, 1973. ISBN 978-847-2235-403.

VILA-MATAS, Enrique. *La asesina ilustrada*. 1. ed. Barcelona: Tusquets, 1977, 88 s. ISBN 84-722-3580-7.

VILA-MATAS, Enrique. *Al sur de los párpados*. 1. ed. Madrid: Fundamentos, 1980, 164 s. ISBN 84-245-0289-2.

VILA-MATAS, Enrique. *Nunca voy al cine*. 1. ed. Barcelona: Laertes, c1982, 100 s. ISBN 84-853-4642-4.

VILA-MATAS, Enrique. *Impostura*. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, c1984, 117 s. ISBN 84-339-1707-2.

VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, c1985, 124 s. ISBN 84-339-1723-4.

VILA-MATAS, Enrique. *Una casa para siempre*. 1. ed. Barcelona: Anagrama, c1988, 141 s. ISBN 84-339-1767-6.

VILA-MATAS, Enrique. *Suicidios ejemplares*. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, c1991, 173 s. ISBN 84-339-0917-7.

VILA-MATAS, Enrique. *El viajero más lento*. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, c1992, 179 s. ISBN 84-339-1354-9.

VILA-MATAS, Enrique. *Hijos sin hijos*. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, c1993, 217 s. ISBN 84-339-0948-7.

VILA-MATAS, Enrique. *Recuerdos inventados: primera antología personal*. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, c1994, 188 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-2094-4.

VILA-MATAS, Enrique. *El traje de los domingos: primera antología personal*. 1. ed. Madrid: Huerga y Fierro, 1995, 361 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-885-6448-1.

de Veracruz: primera antología personal. 1. ed.
s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-0987-8.

VILA-MATAS, Enrique. *Extraña forma de vida*: primera antología personal. 1. ed.
Barcelona: Editorial Anagrama, c1997, 156 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-
1048-5.

VILA-MATAS, Enrique. *Extraña forma de vida*: primera antología personal. 1. ed.
Valencia: Editorial Anagrama, c1997, 156 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-819-
1152-6.

VILA-MATAS, Enrique. *El viaje vertical*: primera antología personal. 1. ed. Barcelona:
Editorial Anagrama, c1999, 242 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-1090-6.

VILA-MATAS, Enrique. *Bartleby y compañía*: primera antología personal. 1. ed.
Barcelona: Editorial Anagrama, c2000, 179 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-
2449-4.

VILA-MATAS, Enrique. *Desde la ciudad nerviosa*: primera antología personal. 1. ed.
Madrid: Alfaguara, c2000, 330 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-204-7870-9.

VILA-MATAS, Enrique. *El mal de Montano*: primera antología personal. 1. ed.
Barcelona: Editorial Anagrama, c2002, 316 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-
6835-1.

VILA-MATAS, Enrique. *Extrañas notas de laboratorio*: primera antología personal. 2.
ed. corr. y aum. Mérida, Venezuela: El Otro el Mismo, 2007, 316 s. Colección
Compactos, 90. ISBN 980-6197-49-6.

VILA-MATAS, Enrique. *París no se acaba nunca*: primera antología personal. 2. ed.
corr. y aum. Barcelona: Editorial Anagrama, c2003, 233 s. Colección Compactos, 90.
ISBN 84-339-6851-3.

VILA-MATAS, Enrique. *Aunque no entendamos nada*: primera antología personal. 1a.
ed. Santiago, Chile: Comunicaciones Noreste S.A, 1985, 233 s. Colección Compactos,
90. ISBN 95-678-0273-4.

VILA-MATAS, Enrique. *El viento ligero en Parma*: primera antología personal. 1. ed.
México: Sextopiso, 2004, 233 s. Colección Compactos, 90. ISBN 96-856-7933-9.

VILA-MATAS, Enrique. *Por Pasavento*: primera antología personal. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, 2005, 388 s. Colección Compactos, 90. ISBN 84-339-6882-3.

VILA-MATAS, Enrique. *Exploradores del abismo* / Enrique Vila-Matas: primera antología personal. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, 2007, 287 s. Colección Compactos, 90. ISBN 978-843-3971-555.

VILA-MATAS, Enrique. *Y Pasavento ya no estaba*: primera antología personal. 1. ed. Buenos Aires: Mansalva, 2008, 157 s. Colección Compactos, 90. ISBN 978-987-1474-042.

VILA-MATAS, Enrique. *Dietario voluble*: primera antología personal. 1. ed. Barcelona: Editorial Anagrama, 2008, 275 s. Colección Compactos, 90. ISBN 978-843-3971-753.

ECHENOZ, Dialogue entre Enrique Vila-Matas et Jean a Dialogue traduit de l'espagnol par Sophie Gewinner et du français par Guadalupe Nettel = De la impos LITERATURA. *De l'imposture en littérature*: primera antología personal. Edition bilingue. Saint-Nazaire: Meet, 2008, 64 s. Colección Compactos, 90. ISBN 978-291-1686-580.

VILA-MATAS, Enrique. *Perder teorías*: primera antología personal. 1. ed. Barcelona: Seix Barral, 2010, 64 s. Colección Compactos, 90. ISBN 978-843-2243-240.

VILA-MATAS, Enrique a Dialogue traduit de l'espagnol par Sophie Gewinner et du français par Guadalupe Nettel = De la impos LITERATURA. *Dublinesca*: primera antología personal. 1. ed. Barcelona: Seix Barral, 2010, 327 s. Biblioteca breve (Barcelona, Spain), 90. ISBN 978-843-2212-789.

VILA-MATAS, Enrique a Dialogue traduit de l'espagnol par Sophie Gewinner et du français par Guadalupe Nettel = De la impos LITERATURA. *Chet Baker piensa en su arte*: relatos selectos. 1. ed. Barcelona: Mondadori, 2010, 327 s. Biblioteca breve (Barcelona, Spain), 90. ISBN 84-990-8767-1.

VILA-MATAS, Enrique a Dialogue traduit de l'espagnol par Sophie Gewinner et du français par Guadalupe Nettel = De la impos LITERATURA. *En un lugar solitario* / In

PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ectos. 1a. ed. Barcelona: Debolsillo, 2010, 327 s.
(n), 90. ISBN 84-990-8766-3.

VILA-MATAS, Enrique. *Una vida absolutamente maravillosa / an absolutely wonderful life*. 1a. ed. Barcelona: Debolsillo, 2011. ISBN 84-998-9045-8.

VILA-MATAS, Enrique. *Aire de Dylan*. 1. ed. Barcelona: Seix Barral, 2012, 327 s. ISBN 978-843-2209-642.

BALAJKA, Bohuř. *P ehledné d jiny literatury III*. 1. vyd. Praha: SPN, 1997. ISBN 80-859-3748-4.

BOHUTMBALAJKA, Ladislav Soldán. *P ehledné d jiny literatury II*. Vyd. 4., ve Fortun 3. Praha: Fortuna, 2001, 303 s. ISBN 80-716-8781-2.

BIERCE, Ambrose. *Moxon v pán a jiné povídky*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1966.

BROD, Max. *Franz Kafka: životopis*. Vyd. 2., upr. P eklad Josef ěrmák. Praha: Nakladatelství Franze Kafky, 2000, 228 s. Prafské hv zdné nebe. ISBN 80-858-4473-7.

BROD, Max, Franz KAFKA a Malcolm PASLEY. *P átelství: konflikt a prom na v život Franze Kafky*. Vyd. 1. P eklad TM pán Ka a. Praha: Hynek, 1998, 453 s. Studie (Nakladatelství Tomá-e Jane ka), sv. 2. ISBN 80-859-0661-9.

CALASSO, Roberto. *K*. 1. vyd. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-058-7.

[EDITORAS: IRENE ANDRES-SUÁREZ, Ana Casas] a [Enrique Vila-Matas ... [et]. AL]. *Enrique Vila-Matas: Grand Séminaire de Neuchâtel. Coloquio Internacional Enrique Vila-Matas 2-3 de diciembre de 2002*. [Reed. del n. 7 de la revista "Cuadernos de narrativa"]. Madrid: Arco/Libros, 2007. ISBN 978-847-6356-920.

KAUTMAN, František. *Svět Franze Kafky*. Vyd. 1. Praha: Torst, 1990, s. 9. ISBN 80-900149-1-7

MASARYK, Tomá-Garrigue. *Sebevrařda hromadným jevem spole enským moderní osv ty*. 5. eské vyd. Praha: Masaryk v ústav AV R, 2002, 221 s. Spisy TGM, sv. 1. ISBN 80-864-9513-2.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro u itele*. Praha: Univerzita Karlova, 2001, s. 77-80. ISBN 80-7290-045-5.

konflikt a prom na v život Franze Kafky. Vyd. 1. Nakladatelství Tomáše Janečka, 2003, 125 s. Studie (Nakladatelství Tomáše Janečka), sv. 2. ISBN 80-858-8027-X.

VILA-MATAS, Enrique. *Bartleby a spol.* 1. vyd. Praha: Gramond, 2006. ISBN 80-86955-48-6.

VILA-MATAS, Enrique. *Extrañas notas de laboratorio*. 2da ed. Venezuela: CELARG, 2007, s. 240. ISBN 978-980-6523-49-4.

VILA-MATAS, Enrique. *Hijos sin hijos*. 1. ed. Barcelona: Ed. Anagrama, 2001, s. 9. ISBN 978-84-339-6687-2.

VILA-MATAS, Enrique. *Historia abreviada de la literatura portátil*. Barcelona: Editorial Anagrama, c1985, s. 11-12. ISBN 978-84-339-1723-2.

YVANCOS, José María Pozuelo a [Enrique Vila-Matas ... [et]. AL]. *Figuraciones del yo en la narrativa: Javier Marías y E. Vila-Matas*. [Reed. del n. 7 de la revista "Cuadernos de narrativa"]. Valladolid: Arco/Libros, 2010. ISBN 978-848-4485-421.

ZUBIETA HEREDIA, Margarita. *Vila-Matas portátil: Un escritor ante la crítica*. 1. vyd. Barcelona: Candaya, 2007, s. 15. ISBN 978-84-934923-7-3

Internetové zdroje

ANAGRAMA, *Enrique Vila-Matas* [online]. 2012, [cit. 2012-01-21]. Dostupné z: <http://www.anagrama-ed.es/autor/1091>.

CAROZZA, Inés. *Kafka, el "odradek" y la lectura interpretativa: Preocupaciones de un padre de familia*. Biblioteca Virtual: Miguel Cervantes [online]. 1999, . 1 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: <http://bib.cervantesvirtual.com/escaparate/Odradek.jsp>

Enrique Vila-Matas. *Autobiografía* [online]. 2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: <http://www.enriquevilamatas.com/autobiografia.htm>.

ka Museum [online]. 2005 [cit. 2012-02-23].
seum.cz/ShowPage.aspx?tabindex=3&tabid=5

Johannesville. *Literární doup* [online]. 2001 [cit. 2012-01-21]. Dostupné z:
<http://ld.johannesville.net/kafka/zivotopis?bio=1&fig=1>

GÓMEZ-MONTOYA, Carolina. *Enrique Vila-Matas y la rebeldía de la letra*. El socialista Centroamericano: Por la reunificación socialista de la patria centroamericana! [online]. 2008, . 1 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z:
http://www.elsoca.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1335:enrique-vila-matas-y-la-rebeldia-de-la-letra&catid=52:critica-de-arte&Itemid=64

Autoficción: *Estudios sobre una forma diferente* [online]. 2012, . 1 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: http://autoficcion.es/?page_id=14.

QUINN, Daniel. *Exploradores del abismo.: Las variaciones Vila-Matas. El dormitorio de Maud* [online]. 2007 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z:
<http://eldormitoriodemaud.blogspot.com/2007/09/exploradores-del-abismo-las-variaciones.html>

ROSARIO PADRO, Mariola. *"Domicilio desconocido": Odradek como frontera entra la intertextualidad y la parodia ne Historia abreviada de la literatura portátil de Enrique Vila-Matas*. Gaceta hispánica de Madrid [online]. 2010, . 1 [cit. 2012-03-15]. ISSN 1886-1741. Dostupné z:
http://cat.middlebury.edu/~gacetahispanica/trabajos/GH8_MariolaRPadro_DomicilioDesconocido.pdf

™ OURA OVÁ, Alena. Vaseliteratura.cz: Literatura pro v-ěchny. *Ruský formalismus* [online]. 2009, . 1 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: <http://www.vaseliteratura.cz/teorie-literatury/45-clanky/318-rusky-formalismus.html>

VILA-MATAS, Enrique: biografía. *Escritores* [online]. 1996 [cit. 2012-01-22]. Dostupné z: <http://www.escriitores.org/index.php/biografias/196-enrique-vila-matas>

erto en la vida, Enrique Vila-matas (fragmento). In: y Praga [online]. 2012 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://kafkaenelespejo.wordpress.com/2012/01/30/el-muerto-en-la-vida-enrique-vila-matas-fragmento/>

VILA-MATAS, Enrique. *Escribir es dejar de ser escritor*. Barcelonareview [online]. 2001 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: http://www.barcelonareview.com/23/s_escribir.htm
Editorial Anagrama. Enrique Vila-Matas [online]. 2012, 2012 [cit. 2012-01-21]. Dostupné z: <http://www.anagrama-ed.es/autor/1091>

CHARVÁTOVÁ, Aneflka. *Psaní jako absolutní pravda*. A2 [online]. 2005, .2/05 [cit. 2012-05-06].ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2005/2/psani-jako-absolute-svoboda>

LEANDRO PÉREZ, Miguel. *Vila-Matas no se acaba nunca*. El Mundo [online]. 2003, . 1 [cit. 2012-05-10]. Dostupné z: <http://www.elmundo.es/elmundolibro/2003/11/10/criticon/1068489231.html>

MORA, Pablo. *¿Por qué escribir?*. Analítica.com [online]. 2011, . 1 [cit. 2012-05-06]. Dostupné z: http://weblogs.clarin.com/diariodelaferia/2010/05/08/enrique_villa_matas_ninguna_noticia_hoy_en_dia_se_acerca_a_la_verdad/

PAVÓN, Héctor. Enrique Vila-Matas: *“Ninguna noticia hoy en día se acerca a la verdad”*. Ñ: Revista de cultura [online]. 2010, . 1 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://weblogs.clarin.com/diariodelaferia/2010/05/08/enrique_villa_matas_ninguna_noticia_hoy_en_dia_se_acerca_a_la_verdad/

Revista Ñ de CLARIN. DDOOSS [online]. 2006 [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://ddooss.org/articulos/entrevistas/enrique_vilamatas.htm